

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza finančních rizik v souvislosti s pandemií COVID-19

Diplomová práce

2021

Bc. Patrik Vališ

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Patrik Vališ**
Osobní číslo: **E19690**
Studijní program: **N0413A050009 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management finančních institucí**
Téma práce: **Analýza finančních rizik v souvislosti s pandemií COVID-19.**
Zadávací katedra: **Ústav matematiky a kvantitativních metod**

Zásady pro vypracování

Cíl práce: analyzovat finanční rizika, která souvisí s pandemií COVID-19 v roce 2020 a jejich dopad na vybrané finanční instituce.

Osnova:

- Teoretické vymezení finančních rizik.
- Vývoj situace a opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19.
- Analýza dopadu pandemie COVID-19 na vybrané finanční instituce.

Rozsah pracovní zprávy: **50**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

DLUHOŠOVÁ, Dana. Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita. 3., rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-68-2.
DOSTÁL, Petr a Zdeněk SOJKA. Financial risk management. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. ISBN 80-7318-343-9.
HNILICA, Jiří a Jiří FOTR. Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2560-4.
HONZÁK, Radkin, Karel DRBAL, Václav CÍLEK, et al. Doba koronavirů. Praha: Zeď, 2020. ISBN 978-80-907674-4-7.
HULL, John. Risk management and financial institutions. 3rd ed. Hoboken: John Wiley, 2012. Wiley finance. ISBN 978-1-118-26903-9.
OLSON, David L. a Desheng Dash WU. Enterprise risk management. Singapore: World Scientific, 2008. Financial engineering and risk management, vol. 1. ISBN 978-981-279-148-1.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Pavla Jindrová, Ph.D.**
Ústav matematiky a kvantitativních metod

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

Mgr. Libor Koudela, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

Prohlašuji:

Práci s názvem Analýza finančních rizik v souvislosti s pandemií COVID-19 jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 4. 2021

Patrik Vališ v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Své poděkování bych rád vyjádřil paní Mgr. Pavle Jindrové, Ph.D., která mi byla nápomocná po celou dobu psaní této diplomové práce. Poskytovala mi důkladnou zpětnou vazbu, cenné rady a doporučení. Dále bych rád poděkoval své partnerce Bc. Aleně Faltysové za nekonečnou podporu, trpělivost a bez které bych tuto práci nedokončil.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá zhodnocením dopadu světové pandemie koronaviru na vybrané finanční instituce v České republice. Součástí je samotné seznámení s pojmem koronavirus, konkrétně pak COVID-19. Není zde opomenut ani popis situace společně s problémy, které se objevily v důsledku této pandemie. Zahrnuta je také teorie jak o riziku samotném, tak i finančních rizicích a dále pak specifikace finančních institucí. Zdrojem informací pro celkový výstup dopadu na finanční instituce jsou výroční zprávy jednotlivých institucí.

KLÍČOVÁ SLOVA

analýza, finance, rizika, pandemie, COVID-19, instituce, Česká republika

TITLE

Analysis of financial risks in context with the pandemic COVID-19

ANNOTATION

This thesis deals with the evaluation of the impact of the global coronavirus pandemic on selected financial institutions in the Czech Republic. It includes the introduction to the term coronavirus, specifically COVID-19. A description of the situation will not be left out, along with the problems that have arisen as a result of this pandemic. The theory of both the risk itself and financial risks is also included, as well as the specification of financial institutions. The source of information for the overall output of the impact on financial institutions is the annual reports of individual institutions.

KEYWORDS

analysis, finance, risk, pandemic, COVID-19, institutions, Czech Republic

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ	10
SEZNAM TABULEK.....	11
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	12
ÚVOD	13
1 Riziko	14
1.1 Úvěrové riziko	16
1.1.1 Rating a Ratingové agentury	16
1.2 Tržní riziko	17
1.3 Operační riziko	18
1.4 Riziko likvidity	18
2 Finanční instituce	20
2.1 Bankovní sektor	20
2.1.1 ROAA	23
2.1.2 BASEL III	23
2.2 Pojišťovací sektor	24
2.2.1 Riziko v činnosti pojišťoven a solventnost	27
3 COVID-19.....	29
3.1 Kde se koronavirus objevil a možné varianty vzniku.....	31
3.2 Průběhy nemoci ve světě a její řešení.....	31
3.2.1 Čína	31
3.2.2 Itálie.....	32
3.3 Situace v České republice	34
3.3.1 Chytrá karanténa	38
3.3.2 eRouška	39
3.3.3 Druhy testů na COVID-19	40
3.4 Scénáře budoucnosti	41

4	Analýza finančních rizik ve vybraných finančních institucích	42
4.1	Komerční banka	44
4.1.1	Základní údaje	44
4.1.2	O společnosti KB	44
4.1.3	Úvěrové riziko	45
4.1.4	Tržní riziko	46
4.1.5	Operační riziko	46
4.1.6	Riziko likvidity	47
4.1.7	Finanční situace KB	47
4.2	MONETA Money Bank	49
4.2.1	Základní údaje	49
4.2.2	O společnosti MONETA Money Bank	49
4.2.3	Úvěrové riziko	50
4.2.4	Tržní riziko	50
4.2.5	Operační riziko	51
4.2.6	Riziko likvidity	51
4.2.7	Finanční situace MONETY Money Bank	51
4.3	UNIQA pojišťovna	53
4.3.1	Základní údaje	53
4.3.2	O společnosti UNIQA pojišťovna	53
4.3.3	Finanční situace UNIQA pojišťovny a její rozvoj v roce 2020	54
4.3.4	Rizika v pojišťovně UNIQA	57
4.4	ČSOB pojišťovna	58
4.4.1	Základní údaje	58
4.4.2	O společnosti ČSOB pojišťovna	58
4.4.3	Finanční situace ČSOB pojišťovny a její rozvoj v roce 2020	59
4.4.4	Rizika v ČSOB pojišťovně	61

ZÁVĚR	63
POUŽITÁ LITERATURA.....	65

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1 Pilíře Solvency II	28
Obrázek 2 Srovnání denních přírůstků a úmrtí v Itálii.....	33
Obrázek 3 Srovnání denních přírůstků a úmrtí v ČR.....	37
Obrázek 4 Histogramy přírůstků a úmrtí za rok 2020 v souvislosti COVID-19	37
Obrázek 5 Chytrá karanténa.....	39
Obrázek 6 Výběr testu dle fáze nemoci COVID-19	41
Obrázek 7 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 banky KB.....	48
Obrázek 8 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 banky MMB	52
Obrázek 9 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 pojišťovny UNIQA	55
Obrázek 10 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 pojišťovny ČSOB.....	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Rozdíl mezi rizikem a nejistotou	14
Tabulka 2 Náklady a výnosy u pojišťoven	26
Tabulka 3 Uzavřené programy COVID	35
Tabulka 4 Přehledy kumulativních dat v době pandemie v ČR do 31.12.2020.....	38
Tabulka 5 Základní data o společnosti.....	44
Tabulka 6 Poměrový ukazatel banky KB.....	48
Tabulka 7 Hodnocení ratingových agentur banky KB.....	48
Tabulka 8 Základní data o společnosti z výroční zprávy MMB 2020	49
Tabulka 9 Poměrový ukazatel banky MMB	53
Tabulka 10 Hodnocení ratingových agentur banky MMB	53
Tabulka 11 Předepsané pojistné UNIQA pojišťovny pro vybrané druhy pojištění	56
Tabulka 12 Předepsané pojistné ČSOB pojišťovny pro vybrané druhy pojištění	61

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CCyB	Countercyclical capital buffer
ČNB	Česká národní banka
LCR	Liquidity Coverage Ratio
LTV	Loan to value
MERS-CoV	Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus
ROAA	Return on Average Assets
ROAE	Return On Average Equity
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome
SARS-CoV-2	Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus

ÚVOD

Rok 2020 přinesl mnoho změn v důsledku celosvětové pandemie koronaviru. Tato situace ovlivnila životy nás všech. Omezení, strach a nejistota se staly součástí mnoha životů. Na každý ekonomický subjekt měla ale tato situace jiný vliv a dopad. Může být tedy těžké si představit, co taková pandemie může způsobit. V této práci se zaměříme na finanční sektor, a to konkrétně na zhodnocení, jaký vliv měla tato pandemie na vybrané finanční instituce.

Cílem je provést analýzu finančních rizik ve vybraných finančních institucích, a to v souvislosti na dopad pandemie COVID-19. První kapitola je zaměřena na teoretické vymezení pojmu riziko, jeho definování a formy. Součástí je i seznámení s vybranými finančními riziky, a to konkrétně s rizikem úvěrovým, tržním, operačním a rizikem likvidity. Nalezneme zde i informace o ratingu nebo metody řízení tržního rizika. S pojmem riziko se totiž potýká každá finanční instituce.

Druhá kapitola je věnována finančním institucím a bude tedy představen sektor bankovníctví a pojišťovnictví. Vybrané instituce z daných sektorů budou poté analyzovány v poslední kapitole. V kapitole o bankovníctví nalezneme informace jak o centrální bance, tak i o obchodních bankách, které reguluje. Důležitou funkcí centrální banky je také měnová politika, u které si představíme její měnověpolitické nástroje. Následuje popis činnosti bank a s tím související regulace a řízení rizik. V části o pojišťovnictví si vymezíme pojem pojištění a stanovíme základní pojmy, se kterými se v tomto odvětví běžně setkáváme.

Specifická situace v souvislosti s pandemií COVID-19 změnila fungování jak lidí, tak i ekonomických subjektů. Je tedy důležité se s danou problematikou seznámit a pochopit, v jaké situaci se Česká republika v roce 2020 nacházela. Prvním bodem bude samotné seznámení s pojmem koronavirus, poté bude následovat průběh pandemie v Číně a Itálii. Poslední část bude věnována detailnímu popisu stavu a opatřením u nás v České republice.

Po seznámení se s výše uvedenými pojmy se zaměříme na samotnou analýzu vybraných finančních institucí, což je také cílem této práce. Konkrétně budeme analyzovat dvě banky a dvě pojišťovny. Součástí je představení jednotlivých institucí a pak samotné zhodnocení rizik a finanční situace za pandemický rok 2020. K porovnání budeme využívat u všech čistý zisk a u bank navíc ukazatel ROAA. U pojišťoven se zaměříme na výši předepsaného pojistného a škodní stav pojistných událostí za rok 2020. V závěru této práce nalezneme celkové zhodnocení.

1 Riziko

V souladu s tématem diplomové práce se zaměříme na obecnou definici rizika. Bohužel pro tento pojem není jednotná ustálená definice. Nicméně riziko bychom mohli definovat jako nevhodný a neočekávaný budoucí vývoj lidské aktivity, jenž jednotlivec nebo skupina nemohou ovlivnit. Rizikem tedy rozumíme možné nebezpečí vzniku ztráty, škody, poškození, zničení nebo selhání. Z toho vyplývá, že riziko je vždy spojeno s negativním vlivem a souvisí s budoucností. Nicméně ve finanční teorii můžeme nalézt, že mohou nastat jak negativní, tak i pozitivní odchylky, které jsou zdrojem rizika. Příkladem těchto oboustranných výkyvů může být investiční portfolio. Je tedy důležité posuzovat věci ze všech stran. Jakákoliv lidská činnost je spojena s rizikem, a to z důvodu nemožnosti ovlivnit všechny faktory spojené s touto činností a předcházet tak negativním dopadům. Není možné riziko zcela odstranit, ale je možné snížit pravděpodobnost výskytu nebo výši jeho dopadu. Riziko je taktéž spojováno s nejistotou a neurčitostí. Jediné, co lze s jistotou říct je, že vždy existují alespoň dvě budoucí varianty. Jedna z těchto variant musí být horší. Riziko má dva aspekty, které lze posuzovat. Prvním z nich je kvantitativní rozsah možných ztrát či účinků v určité události. Druhým aspektem je velikost pravděpodobnosti dopadu v budoucím čase [1]

Můžeme říct, že riziko je pro velkou část lidí druhem nejistoty z budoucnosti nebo z výsledků určitých situací. Tento výsledek může způsobit zhoršení situace oproti situaci v jaké se daná osoba aktuálně nachází, velmi často dochází ke zhoršení finanční situace. Příkladem je třeba neúspěch pracovního projektu, který může vést i k problémům s cashflow. Pojem nejistota je spojen s nemožností získat spolehlivý odhad budoucího vývoje faktorů rizika, které mají vliv na výsledky aktivit jako například vývoj poptávky či měnový kurz. Nejistota těchto faktorů je pak promítnuta do nejistoty výsledků aktivit, které provádí daný subjekt a je tedy příčinou rizikovitosti [2]. Tyto pojmy je důležité rozeznávat, i když některé literární prameny je slučují. V Tabulce 1 níže můžeme vidět jasné rozdíly mezi rizikem a nejistotou.

Tabulka 1 Rozdíl mezi rizikem a nejistotou

Dimenze	Riziko	Nejistota
Měřitelnost	Měřitelné	Neměřitelné
Metody	Pravděpodobnost a statistika	Subjektivní odhad
Data	Kvantitativní data	Kvalitativní data

Zdroj: [3]

Dále si můžeme riziko rozdělit do dvou kategorií podle povahy vzniku procesu nebo daného jevu. První z nich je čisté riziko, které znamená pouze negativní dopady od stanoveného cíle a je zde tedy nebezpečí ztráty. Toto riziko lidé záměrně nevyhledávají. U tohoto rizika lze také pozorovat dva aspekty, objektivní a subjektivní. Mezi těmito riziky je velmi obtížné určit striktní hranici. Objektivní riziko není závislé na lidech a je stanoveno na objektivních skutečnostech. Příkladem tohoto rizika je přírodní katastrofa jako blesk, povodeň atp. Oproti tomu subjektivní riziko je závislé na lidech tedy jejich činnostech, a to jak na vědomé, tak i nevědomé úrovni. Dále zde hrají důležitou roli charakterové, duševní vlastnosti lidí v rizikových okamžicích. Tedy jak jsou lidé opatrní nebo jaký mají morální přístup k riziku. Příkladem tohoto rizika může být zručnost při práci, či riskantní neopatrná jízda řidiče. V druhé kategorii se lidé chovají opačně a jsou ochotni riziko dobrovolně vyhledávat a podstupovat. Mluvíme zde o spekulativním neboli záměrném riziku, které může mít odchylky od stanoveného cíle jak kladné, tak i záporné. Příkladem tohoto rizika je sázení, akciové spekulace, podnikání nebo obecné hraní hazardních her [4].

Na Zemi se nacházejí tři typy lidí. První skupinou jsou lidé, kteří jsou averzní k riziku. Mají strach podstupovat jakékoliv riziko a snaží se mu vyhýbat. Příkladem toho může být strach létání letadlem z důvodu pádu. Ze statistik však vyplývá, že pravděpodobnost úmrtnosti spojená s pádem letadla je mnohonásobně nižší než při jízdě autem. Další skupinou lidí je skupina neutrální k riziku. Rozhodování této skupiny je voleno na základě náhody a neřídí se možností budoucího rizika. Poslední skupinou jsou lidé vyhledávající riziko, ti se rozhodují na základě intuice a ve většině případů si zvolí variantu s větším rizikem. Lze tedy obecně konstatovat, že riziko je spojeno se subjektivním přístupem každého jedince či skupiny a jeho hodnocením budoucího vývoje, a to buď optimistickým či pesimistickým [5].

S pojmem riziko se pojí řízení rizik, které se skládá z 7 fází, a to stanovení kontextu, identifikace rizik, jejich analýza, zhodnocení, ošetření, dále pak zvládnutí rizik a jejich monitoring, komunikace a konzultace. Jednotlivé fáze v této práci nebudeme dále rozepisovat, ale lze se s nimi podrobně seznámit např. v normě ISO 31000, která se zaměřuje přímo na řízení rizik. Nyní se zaměříme na vybraná finanční rizika, která pak budeme analyzovat i v Kapitole 4.

1.1 Úvěrové riziko

Jako první tu máme úvěrové riziko. Pod tímto pojmem je myšleno, že dlužník není schopný dostát svým závazkům vůči věřiteli, tudíž dojde k selhání splácení a tím věřitel utrpí ztrátu. Toto riziko je přímo spojeno s finančními produkty, jako jsou půjčky, úvěry, vklady, obligace a směnky, které se nejčastěji vyskytují v bankovním sektoru. U pojišťoven se v rámci tohoto rizika objevuje riziko selhání emitentů cenných papírů, riziko spojené s investicemi nebo neplnění závazků zajistitele. Aby nedocházelo ke krachům věřitelů, využívá se k tomu takzvané určování pravděpodobnosti selhání, které toto riziko zmírňuje. Lze tedy určitými metodami ohodnotit dlužníka, zda bude schopen svým závazkům dostát a jaká je pravděpodobnost, že svým závazkům nedostojí. Některé instituce mají vlastní scoringové systémy a modely, jiné využívají externích úvěrových ratingů specializovaných firem v tomto odvětví [6].

1.1.1 Rating a Ratingové agentury

Rating neboli hodnocení je nástroj, který slouží k předpovídání, zda společnost bude dostatečně solventní. Popisuje tedy velikost finančního rizika. Rating bývá prováděn nezávislou společností, která z hodnocení velkého počtu subjektů vytváří seznam a řadí je do kategorií. Díky tomu mohou instituce své investice jednoduše zhodnotit, posoudit míru jejich rizika a rozhodnout se, zda odpovídá jejich investičnímu apetitu. Rating je nejčastěji spojován právě s úvěrovým rizikem.

Celosvětově nejznámějšími ratingovými agenturami jsou Moody's a Standard & Poor's. Tyto ratingové společnosti se specializují na hodnocení dluhopisů emitovaných společnostmi, státy a finančními i nefinančními institucemi. Výsledné hodnocení vždy zobrazuje dvě roviny, a to dlouhodobý a krátkodobý rating. Klíčovým prvkem pro hodnocení dlouhodobého hlediska je ziskovost daného ekonomického sektoru, do kterého hodnocená společnost spadá. V případě krátkodobého horizontu se hodnotící agentury zaměřují na likviditu hodnocených subjektů. Po sběru všech potřebných dat ratingové agentury vyberou jen ty nasbírané informace, které přímo souvisí s daným emitovaným dluhopisem, aby pravděpodobnost selhání souvisela jen s tímto daným dluhopisem. Každá ratingová agentura má svoji ratingovou stupnici, podle které je následně hodnocenému dluhopisu přiřazeno hodnocení. U všech těchto stupnic je shodný jediný aspekt a to ten, že se v základu dělí na dva stupně, a to investiční a spekulativní. Například agentura Moody's má stupnici, která začíná Aaa a končí C. Zde Aaa hodnocení značí nejvyšší kvalitu a C nejnižší kvalitu. Podobnou stupnici má i Standard & Poor's, kde hodnocení začíná na AAA a končí na D. Hodnocení ratingovými agenturami ovlivňuje celý finanční trh. Důvodem je, že pokud firma dostane horší hodnocení a spadne tak do spekulativní úrovně, které

je u Moody's stanovena od Ba1, pak si může půjčit peníze za vyšší úrok než společnosti spadající do investičního stupně, které mohou mít úrok o mnoho procent nižší. Lze tedy obecně říct, že subjekty, kteří musí platit vyšší úrok, jsou rizikovější [5].

1.2 Tržní riziko

Toto riziko lze definovat jako možnost ztráty, která je způsobena změnami cen tržních aktiv, které jsou v našem portfoliu a jenž tedy vlastníme. K cenovým změnám může docházet v závislosti na druhu investice, tedy u akcií, komodit, měnových kurzů či úroků. Toto riziko má pak 4 základní typy rizik. Prvním z nich je úrokové riziko, u kterého může dojít ke ztrátám z důvodu změny úrokových sazeb. Dalším typem je měnové riziko, u kterého může dojít k změně měnových kurzů. Třetí typ je komoditní riziko, jenž je definováno jako riziko, které je způsobeno změnou cen komodit. Posledním typem je akciové riziko, které vzniká z důvodu pohybu cen akcií.

Existují dva základní přístupy, kterými lze řídit toto riziko. První z nich je VaR neboli Value at Risk. Jedná se o jeden z nejpoužívanějších přístupů řízení rizik u finančních institucí, které jsou analyzovány v Kapitole 4. Především u investičních, komerčních bank a pojišťoven. Banky tuto metriku využívají hlavně k určení rozsahu a míry pravděpodobnosti výskytu možných ztrát ve svých portfoliích. Máme dva druhy přístupu, a to absolutní VaR nebo relativní VaR. Absolutní VaR můžeme charakterizovat jako maximální očekávanou budoucí ztrátu za určitý časový horizont a ve stanoveném intervalu spolehlivosti. Relativní VaR vyjadřuje to samé jen v procentuálním vyjádření, tedy kolik procent z aktuálního majetku můžeme ztratit. Ukazuje míru rizika, která je spojena s finančními instrumenty v portfoliu, příkladem může být právě investiční portfolio. Lze ještě kategorizovat tento přístup dle jeho používání, tedy na jaké riziko ho aplikujeme. Například může být tržní value at risk nebo úvěrový value at risk a další. Úvěrový VaR je především využívána u bank, a to z důvodu zvýšení stability bank a celého sektoru. Důvodem je možná ztráta z nesplácení úvěrů. Nástroj VaR je pro bankovní sektor stanoven v rámci regulací Basel III. Ty uvádějí, že hodnota VaR by měla být zjišťována na denní bázi a měla by pokrývat minimálně trojnásobek 99 % kvantilu v intervalu 10 pracovních dnů kapitálem banky. Pro lepší výsledky se přístup VaR používá současně s aplikací stresových scénářů [7].

Druhým základním přístupem, kterým lze řídit riziko je právě analýza scénářů. Analýza scénářů zkoumá dopad katastrofických událostí na finanční pozici podniku. Zde hraje roli mnoho faktorů a hlavně ty, které ovlivňují obchodní operace společnosti. Příkladem můžou být

objemy obchodů, hodnoty investic či pohyby úrokových sazeb. Scénáře se dají odvozovat na základě opakování se historických událostí nebo stochastických modelů. Dále se scénáře dají nastavit na určitou hloubku a přesnost. Jednou z nejčastěji používaných metod tohoto přístupu je stresové testování. Ty fungují na principu posunu hodnot, které ovlivňují finanční pozici firmy a dále se stanoví dopad na danou instituci. Analýza stresových scénářů analyzuje dopady nepravděpodobných ne však nemožných událostí. Tyto události mohou být různého charakteru rizika a mají možný budoucí ekonomický dopad na instituci. Stresové testování se hojně využívá v bankovníctví a jiných institucích. Stresové testování se ukazuje jako velmi účinný nástroj nejen k vyhodnocování rizikovosti jednotlivých bank ale i celého bankovního sektoru [8].

1.3 Operační riziko

Operační riziko se zaměřuje na selhání klíčových faktorů, kterými jsou lidský faktor, technologické systémy, vnitřní procesy či vnější skutečnosti. Každá instituce se snaží, aby tyto jednotlivé faktory co nejvíce podporovaly dosažení podnikatelských cílů. Selhání některého z těchto faktorů může vést k ovlivnění činnosti instituce a tím i hospodářských výsledků.

Před rokem 2008 nebyla povinnost krýt kapitálem Operační riziko, což se právě v tomto roce změnilo. Hlavní příčinou je několik desítek historických událostí. Příkladem je protiprávní obchodování jednoho pracovníka v americké bance Allied Irish Banks, jež mělo za následek krach této banky nebo špatné nastavení v IT systému, který nesprávně zaokrouhloval poplatky a banka přišla o 10 milionů dolarů. Tyto a mnohé další události dostaly do povědomí dříve podceňované a přehlížené operační riziko. Krom finančních ztrát může instituci doprovázet i poškozená pověst či rizikový profil.

Operačnímu riziku lze částečně předcházet nebo jej omezovat. V praxi tomu bývá například oddělováním kompetencí, limitování kontroly rozhodování, různé kontroly a zabezpečení přístupů k citlivým informacím. V oblasti technologií pak pravidelné zálohování dat a testování integrity systému. V neposlední řadě pak vytváření rezerv, které by kryly ztráty z operačních rizik, či různé druhy pojištění. Operační riziko se neustále mění a objevují se stále nové úskalí s přicházejícími novými formami projevů. V době digitalizace to může být online distribuce finančních služeb a produktů [9].

1.4 Riziko likvidity

Posledním rizikem, které si zde představíme, je riziko likvidity. To nám říká, zdali instituce disponuje dostatečným kapitálem na včasné placení svých závazků vůči věřitelům v době

splatnosti těchto závazků. Pokud by tomu tak nebylo, potýkala by se instituce s rizikem likvidity. Riziko likvidity je v bankovním odvětví jedno z nejdůležitějších, podobně tomu je i v pojišťovnictví. Hlavním důvodem je, že banky jsou na tomto riziku založeny. Pokud by se například všichni klienti rozhodli, nechat si vyplátit své jednodenní vklady, banka by toho nebyla schopná, protože nemá dostatek hotovosti k dispozici. Banky i pojišťovny udržují totiž své peněžní prostředky v různých investičních aktivech a hotovost drží jen v nezbytně nutném množství [10].

2 Finanční instituce

V této části se zaměříme na finanční instituce, konkrétně na banky a pojišťovny. Seznámení se s následujícími podkapitolami je klíčové pro pochopení analýzy dopadu pandemie na tyto instituce v Kapitole 4. Jako první bude představen bankovní sektor a poté bude následovat sektor pojišťovací.

2.1 Bankovní sektor

Základním subjektem bankovního sektoru jsou banky. Banky jsou finanční instituce, které přijímají vklady peněžních prostředků a poskytují úvěry na základě bankovní licence, která je opravňuje k výkonu této činnosti. Jedná se o právnické osoby se sídlem v České republice, které mají formu akciové společnosti. Banky se řídí dle zákona č. 21/1992 Sb. a mohou pak dle něj vykonávat i další činnosti. V České republice máme pak konkrétně dvoustupňový bankovní systém, kdy na jedné straně stojí centrální banka ČNB a na druhé straně banky obchodní. ČNB není podnikatelským subjektem na rozdíl od bank ostatních. Centrální banka ČR se řídí dle vlastního zákona č. 6/1993 Sb. Je založena na nezávislosti a má své základní úkoly, které musí plnit. Jedná se o provádění měnové politiky, emitaci oběživa, funkce banky bank, vedení státních rozpočtů, správu devizových rezerv a také se podílí na bankovní regulaci a dohledu. Důležitým úkolem, který ČNB má a souvisí i s Kapitolou 4, je měnová politika. Jejím úkolem je regulace množství peněz v ekonomice, a to hlavně z důvodu udržení stabilní cenové hladiny. S tím pak dále souvisí i podpora ekonomického růstu, zaměstnanosti či stabilita měnového kurzu. K provádění měnové politiky ČNB využívá řadu měnověpolitických nástrojů.

Jako první si představíme operace na volném trhu. Tyto operace slouží k usměrnění vývoje úrokových sazeb v ekonomice. Hlavní nástroj má podobu repo tendrů. Jedná se o operaci, kdy ČNB přijímá přebytečnou likviditu od bank a zároveň jim předává cenné papíry jako kolaterál. K dohodnutému datu splatnosti pak ČNB vrátí dané prostředky s navíc dohodnutým úrokem a banka naopak vrátí ČNB poskytnutý kolaterál. Splatnost se většinou stanovuje na 2 týdny po uzavření obchodu a klíčová je v těchto operacích 2T repo sazba, která je vyhlášována ČNB. Existuje také i tříměsíční repo tendr. Dalším měnověpolitickým nástrojem jsou automatické facility, které se využívají pro ukládání (depozitní facility) nebo poskytování likvidity (marginální zápůjční facility) přes noc. Pro depozitní facility se využívá diskontní sazba a pro marginální zápůjční facility lombardní sazba. Všechny sazby zmíněné v tomto odstavci potom určují, v jakém rozmezí se pohybují krátkodobé úrokové sazby na peněžním

trhu. Další v pořadí jsou povinné minimální rezervy PMR, které reflektují povinné vklady obchodních bank u banky centrální. Každá banka musí držet stanovené procento z vkladů jako rezervu. Tímto nástrojem banka ovlivňuje objem volné likvidity v bankovním systému a zároveň slouží jako rezerva v případě ohrožení likvidity banky. Sazba PMR je 2 % a platí již od roku 1999. Dále pak od roku 2001 jsou tyto prostředky úročeny 2T repo sazbou a dříve nebyly úročeny vůbec. Posledním měnověpolitickým nástrojem jsou devizové intervence, které znamenají nákup či prodej cizích měn za českou korunu. S ohledem na téma diplomové práce a její rozsah, tento nástroj a ani další funkce ČNB nebudeme dále detailně popisovat, ale toto lze najít např. webových stránkách ČNB [11].

Nyní se dostáváme k samotným obchodním bankám. Obchodní banky jsou u nás založeny většinou na univerzálním bankovníctví, které říká, že banky provádějí jak klasické obchody, tak i kapitálové investiční. Objevují se zde ale i nějaké specializované. V Kapitole 4 jsou vybrány banky univerzální. V současné době banky poskytují následující bankovní služby:

- Přijímání vkladů, peněz od veřejnosti.
- Poskytování úvěrů, tedy půjčování peněz.
- Zprostředkování platebního styku, který zajišťuje přijímání a odesílání plateb.
- Vydávání a správa platebních karet a jiných platebních prostředků.
- Operace s cennými papíry a další formy investování.
- Devizové operace (směnárenská činnost bezhotovostní či hotovostní).
- Případně další služby jako např. pronájem bezpečnostních schránek.

Každá banka pak sama nabízí konkrétní bankovní produkty, ať už se jedná o poskytnutí služby nebo formu fyzické věci, jako např. depozitní certifikát. Každý bankovní produkt ale musí mít svoji cenu, která je výsledkem cenové politiky banky. Cena by měla být stanovena tak aby udržela dostatečnou rentabilitu banky, zlepšovala její konkurenční postavení a pokryla její náklady. Cena se objevuje v různých formách jako např. úrok, což je cena za půjčení peněz, dále provize a prémie, které představují cenu za službu banky, kdy banka na sebe přebírá nějaké riziko a pak přímé poplatky, což jsou ceny za poskytnutí služby klientovi, ale zde již riziko nefiguruje [12].

Kdybychom se chtěli podívat, jak banky tvoří svůj zisk, měli bychom se zaměřit na její aktiva a pasiva. Aktiva banky představují hlavní zdroj výnosů, a naopak pasiva jsou zdrojem nákladů. U komerčních bank hlavní složku aktiv tvoří poskytnuté úvěry, které generují úrokové výnosy. Dále se sem řadí investice, a to jak do cenných papírů, tak do likvidních aktiv jako jsou

vkłady nebo rezervy na mezibankovním trhu. Další položkou patřící do výnosů jsou výnosy z poplatků a provizí. Mezi hlavní složku pasiv a tedy nákladů, patří přijatá depozita, která generují úrokové náklady. Mezi pasiva patří také emitované dlužnické cenné papíry nebo výpůjčky od ostatních finančních institucí. Do nákladů se také počítají provozní náklady. Rozdíl výnosů a nákladů nám udává hrubý zisk. Po odečtení daně dle daňových předpisů vznikne zisk čistý, což je jeden z hlavních indikátorů výsledku hospodaření banky [6].

Banka se tedy snaží o shromáždění dočasně volných peněžních prostředků, které pak využívá k poskytování svých bankovních úvěrů a dalším operacím. Jelikož banky obchodují s cizími zdroji, je důležité, aby při své činnosti a obchodech byly obezřetnější, uměly dobře investovat a svá rizika diverzifikovat. Hlavním cílem banky je sladit solventnost, rentabilitu a likviditu, které mohou být ve vzájemném rozporu. Bankovní rentabilita je zaměřena na to, aby banka hospodařila tak, aby dosahovala zisku a výnosy převyšovaly náklady. Jedním z ukazatelů, který se zabývá rentabilitou, konkrétně rentabilitou průměrných aktiv, je ROAA, které si blíže popíšeme v Kapitole 2.1.1. Tento ukazatel zde zmiňujeme z důvodu, že ho banky využívají ve svých zprávách o hospodaření a bude se objevovat v Kapitole 4.

Dalším z cílů je solventnost banky, čímž můžeme rozumět platební schopnost banky uhradit běžné náklady a závazky. Předpokladem tohoto cíle je právě rentabilní hospodaření. Aby banka byla solventní, je důležité, aby udržovala dostatečné množství použitelného kapitálu. S tím souvisí i regulace jako např. Basel III, který si popíšeme blíže v Kapitole 2.1.2. Jako poslední je bankovní likvidita, která je spojená se schopností banky vyplatit svým klientům na požádání jejich vklady. Řízení likvidity je tedy založeno na optimálním podílu rychle likvidních aktiv, ale zároveň také podléhá jistým regulacím.

Stejně jako všechny ekonomické subjekty jsou i banky vystaveny jistým rizikům. Banka by měla rizika řídit a zabránit tak jejímu možnému selhání, zajistit důvěru veřejnosti a podpořit měnovou stabilitu. V bance se můžeme setkat s riziky, která jsme si představili v kapitolách 1.1 až 1.4. Banky shledávají jako nejvýznamnější riziko úvěrové, které mu jsou vystaveny nejvíce. Pro řízení bankovních rizik byla sestavena obezřetnostní pravidla, která regulují finanční hospodaření bank. Pravidla pro kapitálovou přiměřenost, která udává Basel III, velmi ovlivňuje proces řízení rizik [13]. V následujících kapitolách 2.1.1 a 2.1.2 si představíme zmíněné ROAA a Basel III.

2.1.1 ROAA

Zkratka ROAA znamená Return on Average Assets v překladu průměrná rentabilita aktiv. Jedná se o ukazatel průměrné rentability, který vychází z ROA tedy ukazatele rentability. Ukazatel ROA je považován za jeden z hlavních měřítek rentability. Poměruje totiž zisk, přesněji EBIT, což je zisk před zdaněním a úroky s celkovými aktivy, které jsou investovány v instituci bez ohledu na zdroj jejich financování. Ukazatel nám tedy říká, jak efektivně podnik zvládá využít svoji majetkovou základnu. ROAA je jen modifikací ukazatele rentability. ROAA velmi hojně používají především bankovní instituce pro hodnocení aktiv firmy jako prostředek pro stanovení finanční výkonnosti dané instituce. Výpočet ROAA je podobný jako u rentability aktiv s tím, že se poměruje EBIT a průměrná celková aktiva, kde průměrná celková aktiva lze vypočítat jako součet celkových aktiv na začátku roku a celkových aktiv na konci roku, která jsou vydělena dvěma. Tento poměrový ukazatel se využívá hlavně z důvodu přesnějšího stanovení míry návratnosti aktiv. ROAA vyjadřuje, jak efektivně jsou aktiva instituce využívána k vytváření zisků, dále tento ukazatel lze využít pro hodnocení institucí, které fungují ve stejném odvětví. Výsledek ROAA je závislý od typu institucí a odvětví, v nichž provádějí svoji činnost, nicméně hodnota 5 % a vyšší značí velmi dobrý výsledek. Instituce, které investují velké množství finančních prostředků do aktiv, však obecně mají hodnotu ROAA nižší [14].

2.1.2 BASEL III

V této části se budeme zabývat řízením kapitálu banky v souvislosti s regulacemi, jako je BASEL III. Jedná se o sadu doporučení pro bankovní instituce v celosvětovém měřítku. Tato doporučení byla implementována v Evropské unii do dvou směrnic, a to Kapitálových požadavků a do Nařízení o kapitálových požadavcích. Tato regulace dostala již třetí revizi, což si můžeme povšimnout již z názvu. Důvodem je nedodržování cílů, které byly nastaveny. BASEL III vyšel v roce 2011 a má 3 hlavní cíle. Prvním z nich je zlepšení stability v bankovním sektoru, z důvodu finanční a ekonomické krize. Dalším cílem je zlepšení řízení rizik a governance. Posledním cílem je pak zvýšení transparentnosti a otevřenosti bank, co se informací týká.

Základní struktura BASEL III se zabývá kapitálovou přiměřeností bank. Je hlavně zaměřen na kvalitu, složení, transparentnost kapitálu banky a s tím související řízení rizika. BASEL III u výpočtu kapitálové přiměřenosti přebírá určité věci z předchozích verzí a doplňuje výpočet o upravené tržní riziko. Kapitálovou přiměřenost tedy vypočítá jako poměr kmenových akcií

a rizikově vážených aktiv, kde pod rizikově vážená aktiva právě spadá tržní riziko, operační riziko a úvěrové riziko.

Další ukazatel, který stanovuje BASEL III je LCR, dle kterého jsou banky nuceny držet určité množství vysoce kvalitních likvidních aktiv, která jsou v takové míře, že zvládnou pokrýt financování odtoků hotovosti po 30 dnů. Mezi vysoce kvalitní likvidní aktiva se řadí taková aktiva, která lze rychle a snadno převést na hotovost. LCR neboli poměr krytí likvidity je tedy zátěžovým testem pro zjištění, zda instituce mají dostatečné množství kapitálu, aby předešly problémům s likviditou. BASEL III stejně jako předešlé regulace pravděpodobně neuchrání finanční trhy před dalšími globálními krizemi, nicméně se o to alespoň pokoušejí [15].

2.2 Pojišťovací sektor

Pojišťovací sektor vznikl v důsledku negativních dopadů událostí na jednotlivce či lidskou společnost. Důležitou roli zde ale hraje nahodilost. Může se jednat o působení přírodních jevů případně i o lidské chyby nebo selhání nechtěného charakteru. Tím, jak se společnost vyvíjí, dochází ke zvyšování životního standardu, ale zároveň to s sebou přináší spoustu dalších hrozeb a nebezpečí. Každý jedinec či ekonomický subjekt je vystaven jistému druhu nebezpečí, které přináší nejisté výsledky a je tedy spojeno s nejistotou a pojmem riziko, které jsme si definovali v úvodu Kapitoly 1. Pojištění se zaměřuje přímo na čisté riziko, které jedinec přenáší na pojistitele, tedy pojišťovnu. Při realizaci rizik mohou být následkem škod škody na osobách, věcné škody nebo škody finanční. Ekonomický subjekt může tyto následky krýt z vlastních zdrojů nebo využít právě pojištění, které pomáhá eliminovat negativní finanční dopady nahodilých událostí. Pojištění se řadí mezi finanční služby, kde předmětem je za úplatu poskytnout pojistnou ochranu. Z právního hlediska můžeme pojištění členit na dobrovolné a povinné. Dobrovolné pojištění je založeno na zájmu ekonomického subjektu o pojištění. Povinné pojištění se ještě člení na povinné smluvní a zákonné. Povinné smluvní pojištění určuje povinnosti sjednání pojištění pro vybrané subjekty dle právního předpisu a jedná se například o pojištění členů profesních komor nebo povinné ručení. Zákonné pojištění vyplývá ze zákona, již se nesjednává pojistná smlouva, ale daný subjekt je povinen platit pojistné v dané výši vybrané finanční instituci. Zde se jedná například o pojištění odpovědnosti zaměstnavatele.

Pojišťovna je tedy finanční instituce, která za úplatu neboli pojistné přebírá riziko nahodilé události daného subjektu na základě pojistné smlouvy a poskytuje tak pojistnou ochranu. Také se jedná o právní subjekt, ve většině případů o akciovou společnost, která musí mít oprávnění od ČNB provozovat pojišťovací činnost. Detailní informace pak konkrétně obsahuje zákon

č. 277/2009 Sb. V pojistné smlouvě je definován rozsah krytí, pojištěné subjekty i objekty, pojistné, pojistná doba a součástí jsou i všeobecné pojistné podmínky. Pojistné je stanoveno na základě velikosti rizika a dalších faktorů, které pojišťovna určí. Pojišťovny se dle zaměření dělí na životní, neživotní nebo univerzální. Životní pojišťovny jsou zaměřeny pouze na životní druhy pojištění, pod čím se skrývá převážně pojištění na smrt, dožití nebo smíšené pojištění na smrt i dožití. Neživotní pojišťovny zahrnují neživotní druhy pojištění jako například pojištění majetku, vozidel nebo pojištění odpovědnosti. Univerzální pojišťovny jsou pak pojišťovny, které zahrnují produkty jak z životního, tak neživotního pojištění. Mohou pak existovat i pojišťovny specializované, které se zaměřují na určitý druh pojištění nebo rizik. Při analýze v Kapitole 4 se setkáme pouze s univerzálními pojišťovnami.

V pojišťovně existují 2 typy pojištění, a to pojištění riziková a pojištění rezervotvorná. U rizikových pojištění není jednoznačné, zda k události dojde nebo zda k ní nedojde vícekrát. U takovýchto typů dochází k vytváření zanedbatelné výše rezerv nebo rezervy nevytvářejí vůbec. Vybrané pojistné by tak během roku mělo být použito na pokrytí rizik, tedy výplatu pojistného plnění. Rezervotvorná pojištění se zaměřují na krytí rizik, o kterých se ví, že se uskuteční, akorát se neví kdy. Zde je důležité vytváření pojistné rezervy vybraného pojistného. Velikost pojistného by tedy měla pokrýt náklady na budoucí pojistná plnění, umožnit vytvoření pojistné technické rezervy, pokrýt správní a provozní náklady pojišťovny, umožnit vytvoření přiměřeného zisku pojišťovny. Dále by také do velikosti pojistného měla být zahrnuta situace na pojistném trhu a mělo by být schopné reagovat na ekonomické podmínky.

Nyní se dostáváme k významu technických rezerv pojišťoven. Budoucí pojistná plnění jsou nejistá jak z hlediska načasování, tak i jejich výše. S tím souvisí časový nesoulad příjmů z pojistného a výplaty pojistného plnění. Z toho důvodu by se pojišťovna na budoucí výdaje měla postupně připravovat a vytvářet rezervy. Součástí hospodaření pojišťovny jsou tedy technické rezervy, které jsou jedním ze základních nástrojů. Technické rezervy se vytváří z přijatého pojistného. Z hlediska rezervotvorných pojištění se rezerva vytváří z celého přijatého pojistného očištěného o správní náklady pojišťovny. Tyto rezervy mají většinou dlouhodobý charakter a jsou typické např. pro životní smíšené pojištění. U rizikových pojištění se do pojistných rezerv započítává jen určitá část z přijatého pojistného. Tato rezerva poté slouží k vyrovnání náhodných výkyvů ve výplatách pojistných plnění nebo k vyrovnáním časového nesouladu. U těchto rezerv se klade důraz na to, aby byly dostatečně likvidní, a jsou typické např. pro dočasné pojištění pro případ smrti. Konkrétní rezervy, které musí pojišťovny vytvářet, stanovuje opět Zákon o pojišťovnictví 277/2009 Sb. Technické rezervy jsou stanoveny zvlášť

pro životní a neživotní pojištění a tvoří velkou část pasiv pojišťovny. Volné prostředky technických rezerv slouží jako základ pro investice pojišťovny na finančních trzích. Rezervy životního pojištění jsou spojeny s procesem dlouhodobého spoření a jsou používány k dlouhodobému investování. Zde se jedná např. o investice do dluhopisů nebo akcií. Naopak rezervy u neživotního pojištění by měly být likvidní v krátkém časovém období. Pro tyto potřeby se často využívají bankovní depozita nebo krátkodobé cenné papíry jako např. depozitní certifikáty nebo směnky. Při investování pojistně technických rezerv by pojišťovna měla dbát na 5 zásad, a to zásadu bezpečnosti, rentability, likvidity, přiměřenosti rozložení a na zásadu diverzifikace. Dále je investování regulováno Zákonem o pojišťovnictví, který udává možná finanční umístění [4].

Abychom si mohli představit, jak pojišťovna hospodaří a tvoří svůj zisk, shrnuli jsme náklady a výnosy pojišťovny do následující Tabulky 2. Rozdíl výnosů a nákladů nám stanovuje hrubý zisk, který po zdanění udává zisk čistý. Jedná se o jeden z ukazatelů hospodaření pojišťovny.

Tabulka 2 Náklady a výnosy u pojišťoven

Náklady pojišťovny	Výnosy pojišťovny
<ul style="list-style-type: none"> Náklady na pojistná plnění včetně nákladů na likvidaci pojistných událostí 	<ul style="list-style-type: none"> Výnosy z předepsaného pojistného (případně zajistného)
<ul style="list-style-type: none"> Náklady na pojistné smlouvy (provize, reklama, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> Výnosy z použití technických rezerv
<ul style="list-style-type: none"> Správní režie (náklady na správu pojistných smluv, řízení portfolia, inkasování pojistného, řízení pojišťovny) 	<ul style="list-style-type: none"> Výnosy z umístění prostředků pojistně technických rezerv (úroky, dividendy, příjmy z prodeje cenných papírů, ...)
<ul style="list-style-type: none"> Náklady na tvorbu technických rezerv 	<ul style="list-style-type: none"> Výnosy z provizí (především z provizí od zajistitelů)
<ul style="list-style-type: none"> Náklady na finanční umístění pojistně technických rezerv 	<ul style="list-style-type: none"> Ostatní výnosy
<ul style="list-style-type: none"> Další náklady (daně, ..) 	<ul style="list-style-type: none"> Mimořádné výnosy
<ul style="list-style-type: none"> Mimořádné náklady 	

Zdroj: [4]

2.2.1 Riziko v činnosti pojišťoven a solventnost

Rizika dopadají na všechny ekonomické subjekty nevyjímaje pojišťovny. Nejen že pojišťovna přebírá část rizika daného subjektu, ale také sama je spouště rizikům vystavena. Kvalitní řízení rizik je tedy pro pojišťovnu klíčové a bez toho by na pojistném trhu nemohla ani existovat. Pojistitel u svých pojistných produktů musí rozhodnout o míře přijatelného nahodilého nebezpečí, což je vlastně klíčové pro vlastní řízení rizik. Další rizika plynou např. z tvorby technických rezerv, jejich investování nebo zajištění. Zajištění obecně představuje pojištění pojišťovny, kdy pojišťovna převede část rizika, které převzala od svých pojištěných, na jiný pojišťovací subjekt, konkrétně zajišťovnu. Jedná se o ochranu pojišťovny v případě nákladných pojistných událostí s cílem zajistit, aby finanční důsledky byly pro pojišťovnu ekonomicky únosnější. Za tuto službu platí pojišťovna zajistné.

Dle Solvency II, kterou si představíme později, je pojišťovna vystavena pojistně technickému riziku, tržnímu riziku, úvěrovému, dále pak riziku likvidity a operačnímu riziku. Všechna rizika, až na první zmíněné, jsme si definovali v Kapitolách 1.1 až 1.4 a jsou tak společné pro banky i pojišťovny. Pojistně technické riziko, které se tu objevuje nově, souvisí s nesouladem mezi skutečnou a kalkulovanou výší pojistných plnění a ostatních výdajů pojišťovny. Zde může dojít ke kladné odchylce a mluvili bychom o technickém zisku nebo může dojít k záporné odchylce neboli technické ztrátě [3].

Nyní se dostáváme k solventnosti pojišťovny, která nám říká, zda je pojišťovna schopna uhradit v daném čase a objemu své závazky, které plynou z uzavřených pojistných smluv a dalších závazků pojišťovny. Z praktického hlediska solventnost pojišťovny (zajišťovny) zjednodušeně znamená, že pojistitel disponuje větším objemem aktiv než pasiv. V praxi není možné s jistotou určit, zda pojistné a vytvořené rezervy budou postačující pro plnění všech jejích závazků. Z toho důvodu jsou stanoveny metody pro sledování solventnosti a zajištění, aby pojišťovna s vysokou pravděpodobností byla schopna plnit své závazky i v nepříznivých obdobích. V současné době je hlavním regulátorem Solvency II, což je směrnice Evropského parlamentu, která je v platnosti již od roku 2016 a v České republice byla implementována v rámci novely Zákona o pojišťovnictví. Solventnost pojišťoven je pravidelně vykazována na konci účetního období a je kontrolována ČNB v rámci dohledu nad pojišťovnictvím. Cílem Solvency II je větší ochrana pojistníků, sjednocení předpisů jak pro pojišťovny, tak zajišťovny v rámci členských zemí EU a vytvoření dohledového rámce, který v případě potřeby poskytne řádný a včasný zásah. Předchůdcem Solvency II je Solvency I [4].

Základem Solvency II je systém tří pilířů, který můžeme vidět na Obrázku 1 níže. První pilíř se zaměřuje na regulaci a stanovení pravidel pro kalkulaci technických rezerv, stanovení pravidel pro investování, určení minimálního kapitálového požadavku MCR a určení solventnostního kapitálového požadavku SCR. Minimální kapitálový požadavek MCR je dolní mez pro solventnost pojišťovny a nesmí být nižší než 25 % ani vyšší než 45 % z hodnoty solventnostního kapitálového požadavku. Pojišťovna by měla trvale udržovat použitelný primární kapitál nejméně ve výši MCR počítaného s čtvrtletní frekvencí. Je nastaven tak, aby jeho spolehlivost byla zhruba 85 %. Prolomení MCR znamená nucenou správu ze strany regulátora a obvykle následuje likvidace pojišťovny. Spodní hranice minimálního kapitálového požadavku pro pojišťovny dle zaměření je uvedena v Zákoně o pojišťovnictví. Dále by pojišťovna měla udržovat použitelný kapitál nejméně ve výši solventnostního kapitálového požadavku SCR, který se počítá na základě standardního vzorce, interního modelu nebo kombinace obou. Vzorec je kalibrován tak, aby pokryl upisovací, tržní, kreditní a operační riziko se spolehlivostí 99,5 % v ročním horizontu. Standardní vzorec je určený spíše pro menší společnosti a interní je doporučován pro větší společnosti s mezinárodním založením díky specifikaci pro danou společnost. Předností Solvency II je, že požadovaný solventnostní kapitál se stanovuje s ohledem na jednotlivé druhy rizik. Druhý pilíř se zaměřuje na systém kontroly a řízení rizik. Třetí pilíř se zaměřuje na tržní disciplínu, a to především na transparentnost, zveřejňování informací pro potřeby dohledu a dalších institucí, veřejnosti a pro potřeby klientů. První pilíř tedy obsahuje kvantitativní požadavky, druhý a třetí zase kvalitativní požadavky [16].

Obrázek 1 Pilíře Solvency II

Zdroj: [4]

3 COVID-19

Již z názvu vyplývá, že tato práce souvisí s problematikou pandemie COVID-19 a tudíž si k ní na začátek řekneme pár slov. Dne 11. 3. 2020 označila WHO epidemii koronaviru za pandemii. K tomuto datu bylo zaznamenáno přibližně 118 000 případů nákazy ve 114 zemích světa. Z toho nákaze již podlehl 4291 osob [17]. Obecně je epidemie zvýšený výskyt daného onemocnění v určité oblasti oproti tomu pandemie je rozšíření epidemie do jiných zemí nebo kontinentů [18]. Nejprve je důležité vysvětlit si jednotlivé pojmy jako je například SARS-CoV-2, jehož význam se často plete s COVID-19. SARS-CoV-2 je koronavirus, který způsobuje infekční onemocnění a přenáší se pomocí kapének. Jelikož se vir takto velmi rychle šíří, postihl tak za velmi krátkou dobu téměř celý svět. Označení COVID-19, neboli Coronavirus disease 2019 v anglickém originále, je onemocnění, jež je právě následkem infekce SARS-CoV-2 [19].

COVID-19 doprovázejí příznaky jako je horečka, kašel, dušnost a v horších případech i dýchací potíže. Vzácněji pak může být onemocnění smrtelné. Tyto příznaky jsou velmi podobné chřipce, popřípadě běžnému nachlazení, která jsou velmi častá. Proto je v chladnějších měsících velmi složité tato onemocnění rozpoznat od COVIDU. Z tohoto důvodu probíhá testování na přítomnost COVID-19 [20]. Dalšími z příznaků, kterými se ale odlišuje od těchto onemocnění, je ztráta chuti a čichu. Tento symptom velmi pomohl rozeznat COVID od běžných respiračních onemocnění [21]. Od března roku 2020 se systém testování vyladil a ke konci byla zdravotnická místa odběru v České republice schopna otestovat i 47 500 lidí za den [22].

Jak je známo COVID-19 má za následek mnoho obětí, alespoň takto je to předkládáno masmédií. Pokud se ale koukneme na čísla, ročně na celém světě zemře na nepřenositelné choroby asi 71% všech zesnulých. Mezi ně se řadí různá nádorová onemocnění, obezita a respirační choroby. Přesně tyto choroby mohou mít za následek smrt jedinců, kteří jsou nakaženi onemocněním COVID-19. Nejohroženější skupinou jsou senioři nad 70 let a osoby se sníženou imunitou, které bychom měli chránit. Dá se tedy říci, že je těžké určit na co daný jedinec zemřel, protože mohl mít kromě primárního onemocnění i jiné. COVID-19 tedy ve většině případů nezabíjí sám ale v důsledku již existujících potíží, což může způsobovat zkreslení statistických dat [19].

Již v minulosti jsme se setkali se dvěma typy koronaviřů. Prvním z nich byl SARS, který dostal označení SARS-CoV [19]. Ten se objevil roku 28.2.2003 v Hanoji v Číně. Zde se nakazil

celý personál nemocnice, která byla dána do karantény. Na pomoc byli zavoláni odborníci z WHO. Nemoc se šířila vzduchem pomocí kapének, při kýchaní a dýchání. Dále se šířila nepřímo prostřednictvím povrchů [23]. SARS způsoboval náhlý kolaps dýchání a projevoval se suchým kašlem, zimnicí, horečkou, bolestmi hlavy a svalů, podobně jako zápal plic [24]. Zdrojem viru byli netopýři jako u SARS-CoV-2 a rozšířil se na člověka prostřednictvím Cibetek, které se prodávaly na trhu se zvířaty jako exotická pochutina do restaurací [19]. Celkem bylo tímto virem nakaženo kolem 8400 osob a podleho jich asi 800. Smrtnost se tedy pohybovala kolem 9-14 % [19]. Infekce se rozšířila zhruba do 32 zemí [19]. SARS oficiálně zmizel v červenci 2003, bez toho, aby vědci mohli vyzkoušet připravené léky. Ekonomické náklady se vyšplhaly až ke 40 miliardám amerických dolarů během několika týdnů [25]. Tímto se stal SARS první pandemií tohoto století a poukázal na celosvětová rizika, která budeme díky vědě a medicíně schopni překonat [19].

Dalším z typů koronavirů je MERS. Jedná se o virové respirační onemocnění, které se přenáší z dromedárů tedy velbloudů na člověka. Původ viru odhadují vědci na přenos z netopýra na velblouda. Poprvé byl objeven v Saudské Arábii v roce 2012. Typickými příznaky je kašel, dušnost a horečka. U většiny nakažených touto nemocí se neprojeví žádné příznaky, ale přesto byli po otestování pozitivní. Od prvního objevení hlásilo případy 27 zemí [26]. Ke konci listopadu 2020 je hlášeno celkem 2562 potvrzených případů z toho 881 počet úmrtí. Aktuální smrtnost je tedy 34,38 % [27]. Podle průzkumů se virus velmi obtížně přenáší z člověka na člověka. K tomu dochází jen v případě velmi blízkého kontaktu, například u poskytování zdravotní péče bez ochranných pomůcek. V současné době není dostupný žádný lék. Prozatím se na něm pracuje. Jediné, co může člověk udělat pro snížení rizika nákazy, je dodržování základních hygienických opatření. Dále pak nekonzumovat velbloudí mléko či maso [28].

Můžeme vidět, že nový typ koronaviru SARS-CoV-2 se příznaky velmi podobá předchozím dvou zmíněným. Opět se jedná o přenos koronaviru z netopýra na jiný živočišný druh. Špatné pro nás je, že dosud nebyla vyzkoušena účinnost objevených léků, v prvním případě se nestihlo aplikovat a v druhém případě ještě ani žádný lék neexistuje. Podobně je na tom vlastně COVID-19, u kterého se vědci stále pokouší lék vyvinout, ale zatím u žádného nebyla prokázána 100 % účinnost bez vážnějších vedlejších účinků. Možný budoucí průběh bude blíže shrnut v Kapitole 3.4.

3.1 Kde se koronavirus objevil a možné varianty vzniku

Epidemie COVID-19 se poprvé objevila ve Wu-Chanu v Číně a to 31. prosince 2019. U nás v České republice o tři měsíce později a to 1. března 2020 [21]. Vznik viru už není, tak jednoznačný jako ostatní data. Spekuluje se nad několika možnými scénáři. Jedním z nich je, že byl virus uměle vytvořen v laboratoři ve Wu-Chanu, kde se nachází virologický ústav a odkud pak unikl. Zdejší vědci se mohli zabývat předchozí epidemií SARS, tedy přeskokem netopýří DNA na člověka a vir unikl. Scénář, který je nejvíce pravděpodobný, že virus vznikl spontánně, a to přeskokem netopýřího koronaviru a spojením hadího koronaviru. Neboli, že had snědl netopýra a na nedalekém trhu ve Wu-Chanu byl uvařen a zkonsumován člověkem. Tento scénář je nejvíce pravděpodobný, jelikož vzorky odebrané a testované na přítomnost viru potvrzují zdroj ohniska na tomto trhu. Existuje ještě podobný scénář, který popisuje psa, který snědl netopýra a pes byl poté zkonsumován, což je v určitých částech Číny zcela normální věc [19]. Zatím není znám přesný vznik, nicméně Světová zdravotnická organizace to stále vyšetřuje. Zdali to byl ekonomický tah Číny, která se velmi rychle ozdravila a nyní může prodávat a distribuovat zdravotnické potřeby do celého světa a tím získat ekonomický náskok před kolabujícím Západem, nebo to byla jen hříčka přírody a náhoda. To se možná nikdy nedozvíme [29].

3.2 Průběhy nemoci ve světě a její řešení

Na začátek se podíváme na průběh nemocí ve vybraných státech světa, abychom měli alespoň malé srovnání s naší Českou republikou. Budeme pracovat s informacemi do konce roku 2020 a to jak v této Kapitole 3, tak i v té následující Kapitole 4.

3.2.1 Čína

Koronavirus se poprvé objevil zde v Číně, jak bylo řečeno v Kapitole 3.1, kde jsou zahrnuty i scénáře možného vzniku. Nyní se ale podíváme na samotný vývoj a život. Po potvrzení možného vzniku na trhu ve Wu-Chanu se vláda rozhodla o uzavření tohoto trhu. Následně poté v únoru vyšel i zákon, který zakazuje obchod s divokými zvířaty a jejich konzumaci [19].

Ke konci ledna 2020 byla Wu-Chanu nařízena karanténa. Což znamenalo přerušování hromadné dopravy a odchozích letů, uzavření kin, památek, zábavních parků a několika obchodních řetězců. Zároveň došlo k uzavření škol a povinnosti nosit ochranné prostředky dýchacích cest. V následujícím období začaly vycházet další striktní opatření směřované do dalších čínských provincií [30]. Jelikož počet nakažených stále stoupal, museli také vybudovat specializované nouzové nemocnice [31].

30. ledna 2020 se COVID-19 rozšířil do všech částí pevninské Číny. Tímto došlo k uzavření hranic mezi Čínou a Ruskem [32]. V průběhu února začali Číně docházet roušky, lékařské obleky a brýle. To i přes skutečnost, že jejich továrny dokážou vyrábět kolem 20 milionů roušek denně. Důvodem tohoto nedostatku byla panika ostatních zemí, které se začaly zásobovat těmito ochrannými pomůckami [33]. Na druhou stranu se ale našly i země, které ve znamení solidarity darovaly Číně zdravotnický materiál. Například Japonsko zaslalo 20 000 ochranných masek s napsaným věnováním na obalu a teploměry [34].

Musí se ale uznat, že Čína byla pohotová a schopná 9 milionové město uzavřít a okamžitě začít testovat každého občana a tím předejít dalšímu šíření. Součástí boje proti koronaviru je také vyspělý systém trasování obyvatel díky QR kódům. Další odlišností je, že do statistik nezapočítávají pozitivní lidi bez příznaků [35].

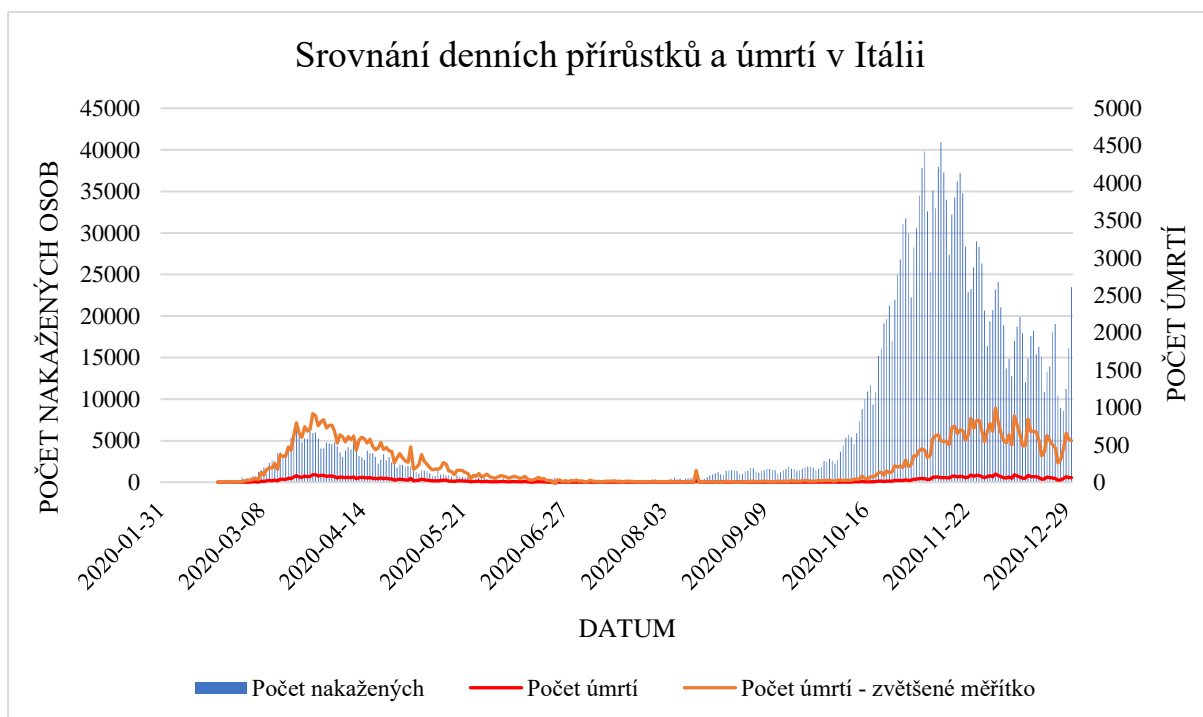
Od března 2020 v Číně byly evidované pouze desítky přírůstků za den a dle posledních informací to vypadá, že pandemie v Číně už takřka neexistuje. CNN ale získala v průběhu tohoto dění informace potvrzující zadržování a zkreslování informací, které Čína poskytuje, což celou situaci spojenou s koronavirem komplikuje [36]. Obecně se Čína stáhla do ústraní a nyní je velmi těžké dohledat transparentní informace o současném stavu [35].

3.2.2 Itálie

Itálie byla jednou z nejvíce zasažených zemí [19]. Vše to začalo na severu Itálie v oblasti s názvem Lombardie, která je známá jako nejbohatší region Itálie a Evropské unie [37]. V hlavním městě tohoto regionu, Miláně, se 19.2.2020 uskutečnil fotbalový zápas a sešlo se desetitisíce fanoušků. Mnoho jich dorazilo z města Bergamo, které bylo na začátku pandemie nejsilněji zasaženo a kde vzniklo epicentrum. První Lombardský nakažený je datován k 20.2.2020 [19]. Italská vláda 22.2.2020 vyhlásila zákaz shromažďování pro celou zemi a uzavřela deset měst na severu Itálie. V této době bylo již 229 případů nákazy a 7 úmrtí. Uzavření deseti měst ovlivnilo zhruba 50 000 lidí [38]. Poté se situace jen zhoršovala a k 5.3.2020 byly zrušeny všechny kulturní a společenské akce, zavřeny posilovny, kina, školy a univerzity. O tři dny později vláda uzavřela všechny severní regiony [19]. Ve večerních hodinách 9.3.2020 došlo k uzavření celé Itálie [39]. Tím se Itálie stala první zemí v karanténě s více než 60 miliony obyvatel [40]. Situace se ale nezlepšovala, proto k 12.3.2020 došlo k zpřísnění opatření a uzavření všeho, kromě obchodů s potravinami a lékáren. V této době bylo potvrzeno 827 obětí a 12 462 potvrzených případů [41]. Zlomový bod nastal 19.3.2020, kdy Itálie překonala Čínu v počtu úmrtí související s koronavirem a to 3405, což je o 156 více než

měla Čína. V této době byl zdravotní systém zcela zahlcen, plné byly i polní nemocnice a zdravotního personálu ubývalo z důvodu nakažení virem [42]. Během těchto nelehkých chvil, kdy Italští obyvatelé byli zavření doma, přišli s nápadem vylézt na balkóny svých bytů a společně začít zpívat. Ulicemi různých Italských měst se tak nesla hudba a zpěv lidí, což podpořilo morálku a víru v lepší časy [43].

První rozvolňování přišlo na začátku května, kdy mohli Italové navštívit svoje rodiny a příbuzné, ne však přátelé. Dále si pak mohli jít zacvičit, pokud měli zakrytá ústa a dodržovali bezpečnou vzdálenost [44]. Rozvolňování postupovala dále a v červenci mohli občané skoro vše s pár omezeními. Italské hranice se pro turisty otevřely 3.6.2020 [45]. Na konci roku 2020 před Vánocemi se situace opět začala zhoršovat jako na začátku. To vedlo k zavádění nových opatření. Na Vánoce a Nový rok, měli lidé zákaz vycházení v určitých hodinách i zákaz opuštění obcí v těchto dnech [46]. Pokud se nyní ohlédneme zpět, mohlo by se na první pohled zdát, že se COVID-19 chová jako sezónní nemoc. To však nelze přesně určit, protože jednotlivé země vydávají vládní restrikce, kterými mohou data zkreslovat a zasahovat do průběhu celé pandemie. Vývoj situace můžeme vidět na Obrázku 1. Jsou zde hezky vidět velké nárůsty a počty úmrtí jak na počátku pandemie, tak na podzim. Tento obrázek také slouží pro porovnání situace u nás, na kterou se zaměříme v další části [47].

Obrázek 2 Srovnání denních přírůstků a úmrtí v Itálii

Zdroj: Vlastního zpracování dle [47]

3.3 Situace v České republice

Nyní se dostáváme do České republiky, která je pro nás v rámci této práce klíčová. K datu 1. března 2020 vláda oznámila první 3 potvrzené případy. Tyto případy měli souvislost s Itálií, kde se virus šířil nejrychleji v celé Evropě, jak bylo zmíněno v Kapitole 3.2.2. První český pacient se nakazil na horách v severní oblasti Itálie [48]. Prvních sto nakažených v ČR bylo odhaleno k 12. březnu. Ještě tento den vláda vyhlásila první nouzový stav. Všechny obchody v této době byly uzavřeny mimo potravin, lékáren a drogerií. O tři dny později vláda zakázala volný pohyb osob a vše nasvědčovalo tomu, že příštím opatřením bude lockdown země. Nicméně další opatření, které vláda k 18. březnu vydala, bylo nošení jakékoliv ochrany úst a nosu na veřejnosti. Bohužel již v této době byly roušky a respirátory v obchodech nedostatkovým zbožím. Toto opatření ukázalo houževnatost a pospolitost Českého národa, kdy lidé v domácnostech usedali k šicím strojům a roušky si vyráběli. Tyto podomácku šité roušky sloužily občanům celý pandemický rok, kromě dvou letních měsíců, kdy bylo lehké rozvolnění vládních opatření.

Od března 2020 se také objevovala omezení cestování, ať už díky nařízením naší vlády, tak i vlád ostatních zemí. Jediné větší uvolnění proběhlo v letních měsících. Většina občanů tuto možnost ani nevyužila a raději se vydala na dovolenou po malebných krajinách Čech. S cestováním od roku 2020 obecně přibyla nutnost sledovat nařízení pro vstup do jednotlivých zemí a dodržovat dané podmínky. Do budoucna by se cestování mělo zase zjednodušit díky očkování a s tím souvisejícího covid pasu.

Omezení se dotklo i škol, některé byly otevřené pouze 2 měsíce za celý rok 2020. Nicméně učitelé a studenti se rychle adaptovali této situaci a výuku přesunuli do online prostředí. S ubíhajícím časem si všichni na tento styl výuky zvykli a je možné, že v budoucnu bude online výuka jednou z možností, jak na školách studovat. Do online prostředí musela své zaměstnance přesunout i spousta firem hlavně z důvodu kontinuity podnikání související s ochranou zdraví zaměstnanců. Restaurace a služby mohly mít otevřeno o několik měsíců v roce více oproti školám, ale i to přineslo velké finanční ztráty. Velké množství restaurací se snažilo, co nejdříve přizpůsobit situaci a najít způsob fungování v omezeném režimu. Jako řešení se ukázala výdejní okénka a rozvoz jídel zákazníkům. Toto řešení nebylo ale pro většinu restaurací dostačující a mnoho z nich zkrachovalo nebo omezilo svůj provoz.

Vláda velmi rychle reagovala na zhoršující se finanční situaci spojenou s pandemií COVID-19 a vytvořila několik podpůrných programů, které mohli využít občané, podnikatelé i firmy

v této nelehké době. My se zaměříme především na ty, které měly vliv na vybrané finanční instituce v Kapitole 4. Tyto programy byly vytvořeny pro snížení dopadu finančních problémů firem a živnostníků v důsledku pandemie. Jedním z prvních podpůrných programů, který vydala Českomoravská záruční a rozvojová banka ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu byl COVID II. Jeho spuštění proběhlo v dubnu 2020 a byl určen pro OSVČ, firmám malé a střední velikosti do maximálně 250 zaměstnanců s obratem do 43 milionu eur. Tento podpůrný program funguje na záručním režimu. V případě, že jeden z výše uvedených subjektů zjistí, že se dostává do finančních potíží, může zajít do jím vybrané banky a zažádat o provozní úvěr do výše 15 milionu Kč. Dále pak u ČMZRB zažádá o záruku, která ručí až do velikosti 80 % komerčních úvěrů, a lze také požádat o příspěvek až 1 milion Kč na platbu úroků. Maximální délka záruky na úvěr jsou 3 roky. Schválení úvěru posuzuje banka, u které klient žádal. Hlavní výhodou tohoto úvěru je nízká úroková míra, v některých případech až nulová. Tento program byl určen pro celou ČR mimo hlavního města, na které se tento program nevztahoval. Hlavní město mělo svůj vlastní podpůrný program s názvem COVID Praha. Ten má stejná specifika jako předešlý podpůrný program s tím, že je určen jen pro hlavní město a financován z jiného finančního fondu. Počet uzavřených smluv a objemy poskytnutých úvěrů v rámci jednotlivých, již zmíněných programů si lze prohlédnout v Tabulce 3 níže [49].

Tabulka 3 Uzavřené programy COVID

	Celkový počet uzavřených smluv	Objem poskytnutých úvěrů v mil. Kč
COVID II	3 237	14 553
COVID Praha	311	1 624

Zdroj: Vlastního zpracování dle [50]

Z posledních dostupných dat z konce listopadu 2020, lze určit, které obory nejvíce využívaly těchto programů COVID. Největší zastoupení měl maloobchod a velkoobchod s 32 % a následoval zpracovatelským průmyslem s 22 %. Další a v médiích velmi oblíbený obor ubytování, stravování a pohostinství 11 %. Ze statistik bylo také zjištěno, kam si firmy a OSVČ nejčastěji pro úvěry chodily. Nejžádanější bankou byla Komerční banka s 33 %. Dále ČSOB banka s 20 % následovaná Českou spořitelnou a Monetou Money Bank s 16 % [50].

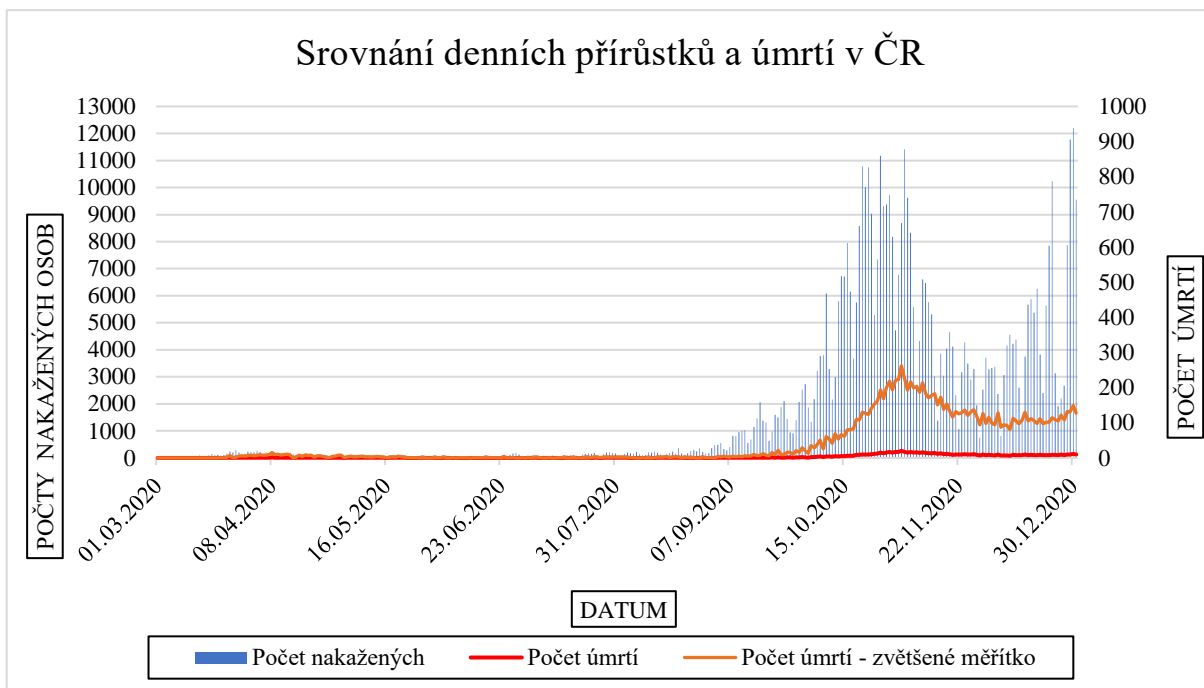
Dalším podpůrným programem, který pak nahradil původní COVID II a COVID Praha je COVID III. Ten oproti programu COVID II má navýšený limit počtu zaměstnanců u firem až na 500 a výše zaručovaného úvěru nesmí být vyšší než 50 milionů Kč. U podniků do 250 zaměstnanců je nově záruka navýšena na 90 % a v případě 250 až 500 je záruka poskytována

do výše 80%. Dalším rozdílem je, že platí pro celou Českou republiku. Tento COVID program byl spuštěn v polovině května roku 2020 a bude trvat do konce června 2021 nebo do vyčerpání finančního fondu, který je ve výši 500 mld. Kč [51].

COVID PLUS program je určen pro větší spíše exportní firmy, které mají více než 250 zaměstnanců a tržby za export firmě tvoří minimálně pětinový podíl. Výše záruk je podobná jako u předešlých programů a to 80 % jistiny úvěru. Tento program má na starost exportní pojišťovna EGAP. Výše úvěru se pohybuje od 5 milionů Kč do 2 mld. Kč. Firma si může půjčit však jen do 25 % svého ročního obrátu společnosti. COVID PLUS program funguje od června 2020 a datum ukončení je stejné jako u COVID III [52].

Vedle těchto podpůrných programů existovaly programy a úlevy směřovány pro OSVČ. Jednalo se o odpuštění odvodů na sociální pojištění za vybrané měsíce roku 2020. Slevy na nájemném případně nějaké kompenzační bonusy pro jedince, kteří nemohli vykonávat svou činnost. Vláda neopomíjela ani fyzické osoby, prodloužila dobu ošetřovného a jeho podmínky, odložila platbu nájemného nebo poskytovala mimořádnou finanční pomoc v nouzi [53]. Všechna tato opatření měla přispět ke zlepšení ekonomické situace podniků, jedinců i OSVČ.

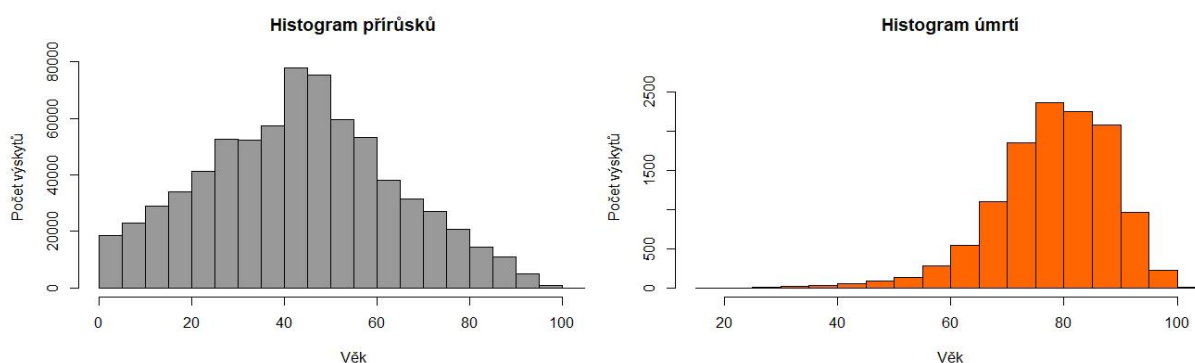
Když se podíváme na zhodnocení situace v roce 2020, tak nouzový stav platil zhruba 5 měsíců z celého roku. Na začátku pandemie byli lidé velmi ukázněni a pravidla dodržovali, nicméně po letním období, a hlavně před Vánocemi konzistentnost dodržování opatření upadala. Lidé jezdili za kamarády, příbuznými a chodili na nákupy. Což způsobilo nárůst případů nakažených COVID-19 [54]. Ke konci roku 2020 se ČR statistikami úmrtnosti řadí mezi nejhorší země oproti začátku, kdy se řadila mezi nejúspěšnější země v boji proti koronaviru. Průběh celého vývoje do konce roku 2020 můžeme vidět na Obrázku 3 níže. Je zde vidět diametrálně rozdílný průběhu nemoci na jaře a na konci roku 2020. Zároveň je zde vidět podobnost podzimního vývoje s Itálií.

Obrázek 3 Srovnání denních přírůstků a úmrtí v ČR

Zdroj: Vlastního zpracování dle [55]

Nyní se ještě zaměříme na rozložení věku osob, ať už dle přírůstků, tak počtu úmrtí. Tyto údaje můžeme vidět na Obrázku 4. Nejvíce přírůstků evidujeme kolem produktivního věku 40–50 let. Tyto vysoké hodnoty měly také za následek úbytek pracovní síly ve firmách a v nejhorších případech i dočasné uzavření provozů. Z tohoto důvodu je důležité podchytit nákazu co možná nejdříve a zamezit tak dalšímu šíření viru. Na druhou stranu úmrtí podléhaly nejvíce osoby kolem věku 80 let.

Obrázek 4 Histogramy přírůstků a úmrtí za rok 2020 v souvislosti COVID-19

Zdroj: Vlastního zpracování dle [55]

Rok 2020 je za námi a bohužel se nepodařilo s pandemií vypořádat, a tudíž dál přetrvává i v roce 2021. Jaký bude budoucí vývoj v následujícím období nelze přímo určit, existují pouze predikce a odborné odhady. V následujícím roce přijde na řadu očkování, které je zatím klíčové v boji s touto pandemií. Celé shrnutí pandemie v číslech za rok 2020 můžeme vidět

v Tabulce 4. V následujících odstavcích si shrneme, jaká systémová opatření zde v roce 2020 fungovala a pomáhala tak v zabránění šíření viru v době pandemie.

Tabulka 4 Přehledy kumulativních dat v době pandemie v ČR do 31.12.2020

<u>Přehledy kumulativních dat v souvislosti s COVID-19 v ČR do 31.12.2020</u>	
Celkový kumulativní počet PCR testů	3 814 207
Celkový kumulativní počet nakažených	732 261
Celkový kumulativní počet úmrtí	11 940
Celkový kumulativní počet vyléčených	627 220

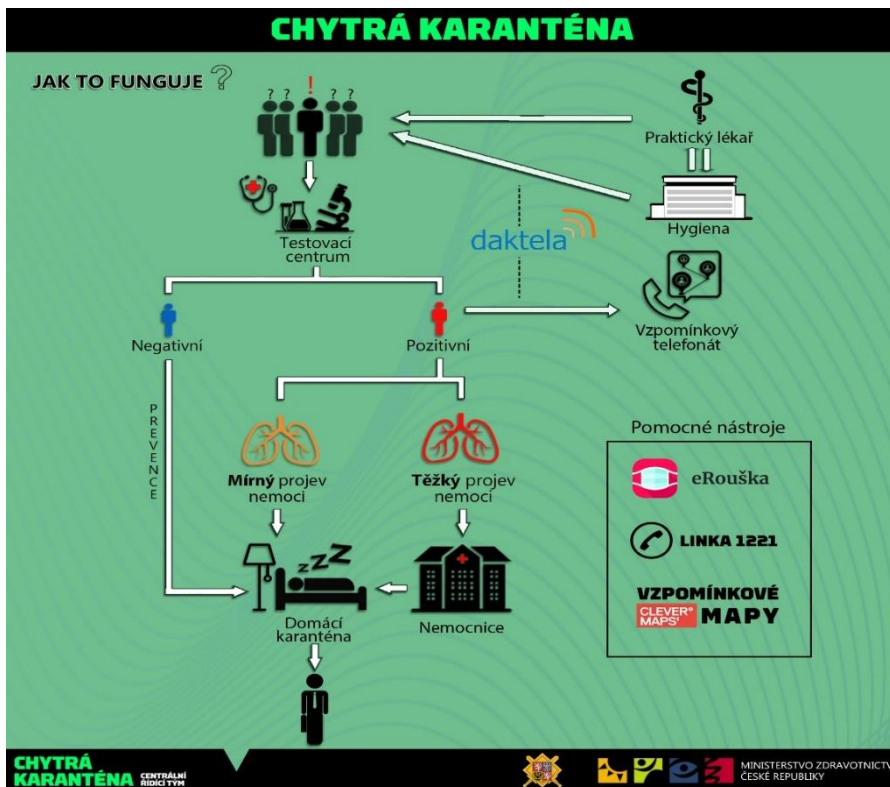
Zdroj: Vlastního zpracování dle [55]

3.3.1 Chytrá karanténa

Jako první se podíváme na Chytrou karanténu. Jedná se o vytvořený systém, který má jako hlavní cíl omezit šíření nákazy mezi lidmi. K tomu systém používá trasování nakažených lidí a jejich kontakt s potencionálně infikovanými, které je nutno dát do izolace, aby se nemoc nerozšiřovala. Čím déle je infikovaný člověk mimo izolaci, tím větší je pravděpodobnost nákazy ostatních obyvatel a horší vyhledávání potencionálních infikovaných osob. Chytrá karanténa by měla pomoci krajským hygienickým stanicím v urychlení, zpřesnění celého procesu identifikace lidí s nákazou až po izolaci. Tato inteligentní karanténa byla spuštěna 1. května 2020 a tvůrci konceptu jsou Jan Kulveit a Petr Bartoš. Ti chytrou karanténu nevymysleli, ale inspirovali se ze zahraničí, kde se tento systém osvědčil již v minulosti. Podobný koncept běží například v Singapuru, Izraeli a Korejské republice [56].

V praxi chytrá karanténa funguje tak, že pokud jsem byl pozitivně otestován, přijde vám na telefon SMS s několika kódy. Jedním z nich je kód do sebereportovacího formuláře. Pokud tento formulář na webu vyplníme, urychlíme práci hygienické stanici a zároveň nám i hygienická stanice zavolá přednostně a ujistí se o správnosti dat. Pokud bychom tak neučinili a formulář nevyplnili, hygienická stanice nám zavolá stejně a bude požadovat informace o rizikových kontaktech za posledních 5 dnů. Pokud dá dotyčná osoba souhlas, krajská hygienická stanice vytvoří na základě dat od operátorů a bank vzpomínkovou mapu, kde se dotyčný pohyboval. Veškeré tyto důvěrné informace jsou po skončení hovoru do 6 hodin vymazány. Zůstává pouze seznam lidí, který je zpracováván hygienickou stanicí. Je zde velký důraz na ochranu osobních dat [57]. Celý průběh můžeme vidět na následujícím Obrázku 5

včetně pomocných nástrojů jako například eRouška, kterou si popíšeme vzápětí v Kapitole 3.3.2.

Obrázek 5 Chytrá karanténa

Zdroj: [58]

3.3.2 eRouška

V návaznosti na předešlou Kapitulu 3.3.1 si nyní představíme eRoušku, což je mobilní aplikace začleněná do systému chytré karantény. Hlavním cílem této aplikace je upozornění daného uživatele, že byl v kontaktu s rizikovou osobou, a tak zpomalit šíření nákazy. Další výhodou je jednoduché dodání seznamu osob, se kterými byl uživatel v kontaktu, hygienické stanici. V případě, že je daný uživatel nakažený, tak dotyčné osobě zavolá pověřený zaměstnanec hygienické stanice a následně jí zašle jednorázový kód do této aplikace. Tento kód dotyčnému umožní odeslat upozornění ostatním uživatelům eRoušky, kteří s danou osobou přišli do styku a systém ji vyhodnotil jako rizikový kontakt. Tímto kontaktem je myšleno střetnutí s osobou po dobu delší než 15 minut na méně než dva metry [56]. V seznamu kontaktů mohou být i lidé, které neznáme osobně, a to z důvodu, že jsme s nimi mohli jet autobusem, metrem nebo sedět s nimi v blízkosti v restauraci. Tato aplikace využívá Bluetooth mobilního zařízení a celou dobu je spuštěna na pozadí, takže uživatel o ničem neví ani není nijak omezen. Data rizikových střetů jsou ukládána do mobilního zařízení a odeslána na servery hygienické stanice až po vzpomínkovém telefonátu. Důležitým předpokladem funkčnosti tohoto systému

je, aby si velké množství lidí nainstalovali tuto aplikaci a vytvořili propojenou síť. Tím se budou navzájem chránit a varovat před rizikem nákazy. Aplikace je ke stažení dostupná od 10.4.2020 [57].

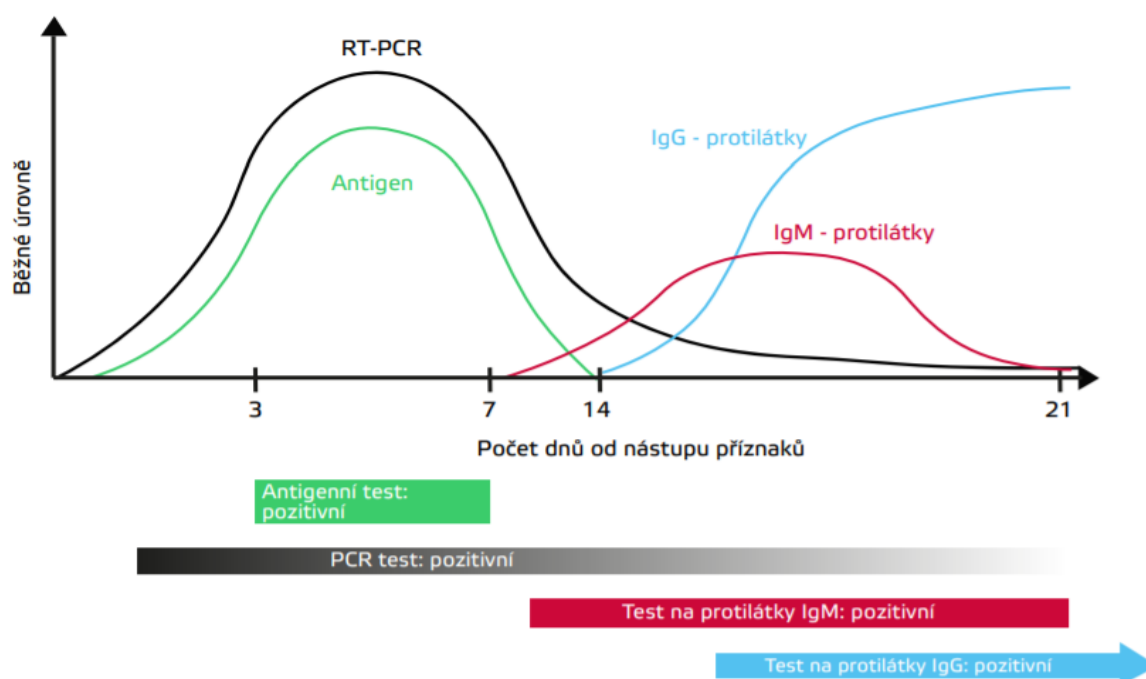
3.3.3 Druhy testů na COVID-19

Jako poslední se podíváme na druhy testů, jejich využití, funkčnost a náklady. V České republice probíhá odběr vzorků na testy pomocí štětičky z nosohltanu, popřípadě z krve. To provádí buď zdravotní personál, nebo dotyčná osoba sama. V tom hraje roli druh testu. Druhy testu máme dvojího druhu, a to přímé a nepřímé. Mezi přímé testy patří Antigenní test a PCR test, ty zjišťují přítomnost viru v organismu. Mezi nepřímé patří testy protilátek, které existují dva druhy IgM a IgG. Ty zjišťují, zda člověk v minulosti prodělal tuto nemoc, dle odpovědi organismu na virus. Jedná se tedy o obsah protilátek v organismu. Většinou probíhají z krevních testů a cena se pohybuje okolo 500 Kč za jeden. Tento druh testů není žádnou novinkou, používá se například v případě boreliózy. Nyní se podíváme blíže na dva nejnámější testy v ČR, které porovnáme a uvedeme si výhody a nevýhody [59].

U antigenního testu známe výsledek již do 15 minut, a to z důvodu, že není potřeba získaný vzorek posílat do laboratoře. Další výhodou je, že si test můžeme udělat kdekoliv i doma sami. Test je volně dostupný a lze si ho zakoupit v lékárnách a jiných obchodech. Průměrná cena se pohybuje kolem 150 Kč [59]. Tento test vláda zařadila ke konci roku 2020 do celoplošného dobrovolného testování, kterého se mohli občané se zdravotním pojištěním účastnit zdarma, a to jednou za 5 dní. Antigenní test funguje na principu zkoumání konkrétní bílkoviny ze vzorku. Pokud je vzorek špatně odebrán nebo je bílkoviny málo, tak test nezaznamená tuto bílkovinu a výsledkem bude negativní test i když je dotyčná osoba ve skutečnosti pozitivní. To je velká nevýhoda a statistiky uvádějí, že přesnost testu je pouze kolem 70 %. Tedy i člověku s příznaky může test vyjít negativní, i když tomu ve skutečnosti, tak není. Antigenním testem je dobré se nechat otestovat v době, kdy člověk pociťuje příznaky nemoci, zde je největší pravděpodobnost úspěšnosti testu. Ve druhém týdnu nákazy se v těle člověka začínají tvořit protilátky a test již nemusí být přesný. V této fázi by bylo lepší jít na test PCR, popřípadě na test protilátek [60].

U PCR testů se čeká na výsledek několik hodin až dní, a to z důvodů nutnosti zaslání vzorku do laboratoře. Nevýhodou je také nutnost dostavit se do odběrového místa. Velkou výhodou PCR testů je přesnost. Každý z testů určuje jinou metodou, zda je pacient nakažený. U tohoto testu se hledá genetická informace. V laboratořích jsou proto schopni zaznamenat i z malého

odebraného vzorku s velkou přesností, pokud člověk má vir v sobě. PCR testem je dobré se nechat otestovat po inkubační době 5 ti dní, poté vychází test pozitivní minimálně celý týden, viz obrázek níže. Výhodou je, že test pozná, zda jste pozitivní i v případě, že člověk nemá žádné příznaky. Cena tohoto testu se pohybuje kolem 1900 Kč včetně vystavení certifikátu o bezinfekčnosti [61]. Na Obrázku 6 můžeme vidět schéma účinnosti jednotlivých testů.

Obrázek 6 Výběr testu dle fáze nemoci COVID-19

Zdroj: [59]

3.4 Scénáře budoucnosti

Nyní zůstává otázkou, co do budoucna. Dle známých informací se viru úplně nezbavíme a je tedy důležité vymyslet kroky, které povedou k návratu do normálního života. Život se stálými omezeními ničí, jak samotný stát, firmy, tak i člověka samotného. Již od začátku vypuknutí pandemie se celý svět snažil najít lék či způsob, jak s virem bojovat. Zatím se jako jedna z možností jeví vakcína proti COVID-19, kterou připravuje např. firma Pfizer, J&J nebo Moderna. Distribuce byla dostupná koncem roku 2020. Konkrétně v České republice se již začátkem roku 2021 začali očkovat senioři a zdravotní personál. Tímto způsobem by mohla být celosvětová pandemie v dlouhodobém časovém horizontu pokořena. Jsou zde ale i země, která nezaváděla opatření a nečekala na vakcínu. Švédsko, Singapur vsadili na samovolné vytvoření kolektivní imunity. To znamená, že se velká část vystaví patogenu a utvoří si imunitu [19]. V budoucnu uvidíme, která z těchto variant měla větší úspěšnost a zda koronavirus překonáme.

4 Analýza finančních rizik ve vybraných finančních institucích

Jako první bude provedena analýza pro bankovní sektor a s ním související kroky ČNB. Česká národní banka vydávala v průběhu celého roku 2020 různá doporučení. Jedno z nejdůležitějších pro finanční instituce vyšlo hned na počátku pandemie, a to v půli března roku 2020. Tato doporučení měla vézt ke zmírnění dopadů a udržení vysoké odolnosti vůči nepříznivým šokům způsobených pandemií COVID-19.

Bankovní sektor si díky dostatečným kapitálovým rezervám nad regulatorní požadavky udržel v roce 2020 stabilní postavení. S tím souvisí doporučení ČNB ohledně nerozdělování zisků z minulých období, což bance vytváří stabilní základnu pro absorpci šoků. Banky by stále měly přistupovat obezřetně k řízení kapitálu a dividendové politice. Česká národní banka uvádí, že: *„Předčasné a nadměrné odčerpání významné části přebytku kapitálu bank by se mohlo stát zdrojem systémového rizika [62, s. 9].“*

Dále odolnost bankovního sektoru vůči rizikům v určité míře udržuje CCyB, což je proticyklická kapitálová rezerva a spadá do makrobezpeční politiky. Úroveň této rezervy podporuje poskytování úvěrů i za nepříznivých podmínek. Hodnota na začátku roku 2020 se pohybovala na hodnotě 1,75 % a dle rozhodnutí ČNB byla snížena nejprve na hodnotu 1 % a poté se od července 2020 snížila na hodnotu 0,5 %. Toto neúplné uvolnění právě pomohlo udržet plynulé financování úvěrů. Pokud by došlo ke zhoršení ekonomické situace je ČNB připravena snížit CCyB na 0 % v opačném případě, při zlepšení a oživení ekonomiky bude zase žádoucí sazbu znovu postupně navyšovat [62].

Celá koronavirová situace měla velký dopad jak na nefinanční podniky, a to hlavně v postižených odvětvích, tak i na samotné domácnosti. Jedná se hlavně o snížení příjmů domácností a podniků, popřípadě úplnou ztrátu zaměstnání nebo ukončení podnikatelské činnosti. To se samozřejmě může odrazit na zhoršení platební schopnosti a tím navýšení úvěrového rizika nejen v bankovním odvětví. Dlužníci, kteří se následkem pandemie COVID-19 dostali do platební tísně, mohli od dubna 2020 využít nového zákona č. 177/2020 Sb., který umožňuje odložení splátek. Odklad splátek se týká těch úvěrů, které splní zákonem uvedené podmínky a u kterých o odklad požádá sám dlužník. Zavedla se zde tzv. ochranná doba, což byla doba možnosti odkladu splátek a byla stanovená do 31.10.2020 nebo ve zkrácené verzi do 31.7.2020 [63]. Po 31.10.2020 se nové úvěrové moratorium sice nekonalo, ale odklad splátek byl možný na základě individuálního posouzení jednotlivých bank. Z tiskové konference Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu a České bankovní asociace z ledna 2021

vyplývá, že banky vyřídily kladně více než 80 % žádostí o odklad. Celkový zájem se ale drží na velmi nízké úrovni v řádek stovek u podnikatelů a jednotek tisíců u fyzických osob [64].

Banky na možné zvýšení kreditního rizika hned zareagovaly tvorbou opravných položek. Dále vláda zavedla řadu podpůrných opatření, která jsou zmíněna v Kapitole 3.3. Tato opatření prováděla s cílem oddálit, snížit či rozložit právě úvěrové riziko. S tím bohužel souvisí nárůst zadluženosti vlády a navýšení státního deficitu. Vláda reagovala zvýšenou emisí státních dluhopisů, které hojně zkupují právě finanční instituce v rámci svých investic. Z toho vyplývá riziko koncentrace vůči domácímu vládnímu sektoru. Toto riziko je z části eliminováno ECB, která v eurozóně odkupuje státní dluhopisy. Některá opatření byla v průběhu roku 2020 ukončena a u některých k tomu dojde až při ekonomickém oživení. V případě ukončení ve více zemích najednou může nastat útesový efekt, který by mohl způsobit velký nárůst subjektů s platebními problémy. Na toto riziko se částečně soustředí dlouhodobá přijatá opatření EU [62].

Dalším krokem nejen ČNB, ale i dalších centrálních bank v eurozóně, bylo udržení mimořádných nízkých úrokových sazeb, a to i pro dlouhodobější úrokové sazby. V průběhu roku 2020 došlo ke snížení základní měnověpolitické 2T repo sazby a to z 2,25 % na 0,25 %. S tím souvisí i pokles diskontní sazby z 1,25 % na 0,05 % a lombardní sazby z 3,25 % na 1 %. Toto opatření slouží ke snížení rizika plynoucího z ekonomického poklesu, ale zároveň omezuje úrokové výnosy, ziskovost a vytváření kapitálu finančních institucí. Další změna přišla i do oblasti poskytování hypotečních úvěrů, kde ČNB zmírnila limit LTV, který se zvedl z původních doporučených 80 % na 90 %. Tento krok umožnil spotřebitelům lépe dosáhnout na hypotéku a tím bankám navýšit poptávku po tomto druhu úvěru. Banka by ale neměla zapomínat na situaci v ekonomice a vybírat dostatečně solventní klienty [53].

S nastalou krizí mohou nastat i problémy s likviditou, a to jak pro úvěrové, tak i nebankovní finanční instituce. ČNB upravila podmínky dodávacích repo operací pro banky. Dodávací repo operace jsou vyhlášeny třikrát týdně, objednávky jsou vyřizovány v plné výši za fixní sazbu 2T repo sazby a splatnost dva týdny nebo tři měsíce. Následně došlo k rozšíření kolaterálu, tedy zástavního práva, o hypoteční zástavní listy. Tyto operace rozšířila i pro pojišťovny, penzijní a investiční společnosti, které mají licenci ČNB. Jedná se o způsob získání likvidních prostředků formou úvěru od ČNB. Jsou vyhlášeny dvakrát týdně. Objedávky jsou vyřizovány za 2T repo sazbu zvýšenou o 20 bazických bodů a splatnost jsou dva týdny.

Zde kolaterálem mohou být státní pokladniční poukázky, poukázky ČNB a střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy [65].

Vypuknutí pandemie mělo za následek vliv na řízení rizik a ochotu riskovat. Na tuto problematiku se v následujících odstavcích zaměříme a analyzujeme vybrané finanční instituce níže v Kapitolách 4.1 až 4.4. Jedná se o dvě banky a dvě pojišťovny. Banky i pojišťovny byly vybrány na základě podobných aspektů a dostupných výročních zpráv za rok 2020. Všechny tyto vybrané finanční instituce se nachází v top 6 ve svém oboru. Bude uvedeno, jaký dopad měla pandemie na tyto instituce a které riziko dostalo největších změn. Zaměříme se tedy na analýzu finančních rizik a finanční situace spojené s pandemií COVID-19 ve vybraných institucích jako jsou banky a pojišťovny. Rizika budeme analyzovat z výročních zpráv a Zpráv o solventnosti a finanční situaci za rok 2020. Zde se pokusíme zjistit, jak tyto vybrané instituce ustály nečekanou vlnu pandemie. Všechny tyto dokumenty lze nalézt na jednotlivých webových stránkách daných finančních institucí.

4.1 Komerční banka

KB je první z bank, která zde bude představena a analyzována. Nejprve budou uvedeny obecné informace, poté se podíváme na jednotlivá rizika, kterým je banka vystavena a jak tyto rizika ovlivnil COVID-19. Na závěr bude analyzována finanční situace banky za rok 2020.

4.1.1 Základní údaje

IČO: 45317054

Obchodní firma: Komerční banka, a.s.

Zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 1360

Sídlo: Na Příkopě 33, 114 07, Praha 1, [66]

Tabulka 5 Základní data o společnosti

	2020	2019	Změna (%)
Počet klientů	1 641 000	1 664 000	-1,38
Počet bankomatů	809	796	1,63
Počet obchodních míst	243	343	-29,15

Zdroj: Vlastního zpracování dle [67]

4.1.2 O společnosti KB

Vznik KB se datuje k roku 1990 a to vyčleněním ze Státní banky československé. V roce 1992 se banka stala akciovou společností a o 2 roky později vstoupila na mezinárodní

kapitálové trhy. Roku 2001 byl státní podíl této banky prodán za 40 miliard Kč francouzské finanční skupině Sociétés Générale. Následující rok banka přizpůsobila svoji identitu finanční skupině a nové strategii, kterou chtěla zaujmout budoucí klienty. Dále se strategie zaměřovala na neustálé zvyšování tržeb a rozšíření obchodních aktivit. Tento krok, který KB udělala, byl velmi dobrý, to ukazuje i anketa z roku 2003, kde banka získala ocenění nejdůvěryhodnější a nejdynamičtější banka roku. Rok 2006 byl zlomovým pro Komerční banku, dokoupila zbytek akciového podílu v Modré pyramidě a stala se tak jediným akcionářem, a tedy i vlastníkem. Částka za odkup se odhaduje na 4,2 miliardy Kč. Tato akvizice přinesla KB kolem 600 tisíc potencionálních zákazníků. Komerční banka si je vědoma důležitosti životního prostředí a snaží se snižovat zatížení životního prostředí. Proto se připojila k projektu Skupiny ČEZ, jež má podpořit využívání obnovitelných zdrojů energie. Velmi zajímavý produkt, který KB jako první představila na svém webu byla investiční kalkulačka. Ta zvládla podle postoje klienta k riziku a délce investičního horizontu upravit skladbu investičních a spořicíh produktů. V minulosti dosáhla řady ocenění jako například banka roku, a to víckrát než šestkrát [68].

Řízení rizik v roce 2020 bylo ovlivněno hospodářským poklesem, a to hlavně kvůli pandemii. I přesto si KB udržela stabilní postavení, a to hlavně díky svým historickým standardům, ať už v poskytování úvěrů, správě portfolia nebo v citlivých odvětvích. Komerční banka se držela doporučení ČNB a v roce 2020 se vedení společnosti rozhodlo zrušit výplatu dividend až do doby, než situace s pandemií nebude tolik závažná. V následujícím roce 2021 by banka ráda znovu zavedla výplatu dividend v případě, že KB zůstane ziskovou společností. V následujících Kapitolách 4.1.3 až 4.1.7 se zaměříme na vybraná finanční rizika a finanční situaci za rok 2020.

4.1.3 Úvěrové riziko

Z výroční zprávy banky za rok 2020 vyplývá, že úvěrové riziko bylo nejvíce zasaženo pandemií COVID-19, jak předpokládala i ČNB. Komerční banka musela promptně reagovat na změnu a upravit model vymáhání plateb od klientů podle jejich nové situace. Největší změna, u množství vymáhání fyzických a právnických osob, nastala ve druhé polovině roku 2020. V této době banka hledala zefektivnění cesty vymáhání, a to jak přes digitalizaci, tak i kooperaci s externími zdroji. KB v době pandemie nabídla svým klientům odklad splátek o 3 nebo 5 měsíců, a to hned v březnu. O měsíc později vláda České republiky přímo schválila zákon o možnosti odkladu splátek, jak je zmíněno výše v úvodu Kapitoly 4. Celková suma odložených úvěrů za Skupinu KB činila 70,6 miliardy Kč. KB také v průběhu 2020 poskytovala zaručené úvěry v rámci Záruk COVID II, III, Praha a COVID Plus, o kterých jsme mluvili

v Kapitole 3.3. K poskytování nových úvěru banka přistoupila aktivně, nicméně její rizikový apetit nedošel velkých změn. Analyzovala pouze odvětví, která byla nejvíce pandemií zasažena a zde nastavila přísnější pravidla pro poskytování nových úvěrů. Jedná se například o maloobchodní a neprodejný segment. Ke konci roku 2020 shledala KB 2,6 % úvěrů jako nesplácené úvěry v porovnání s předešlým rokem to bylo 2,1 %. Došlo zde tedy k lehkému nárůstu, a to se odrazilo i v tvorbě opravných položek, které se oproti roku 2019 zvýšily z -9 na 68 bazických bodů [67].

4.1.4 Tržní riziko

KB nebyla téměř zasažena tržním rizikem, a to z důvodu velké opatrnosti v tomto odvětví. Banka využívá k posouzení rizika metodu Value at Risk pro hladinu spolehlivosti 99 % v jednodenním horizontu. Všechny výsledky jsou zpětně testovány s ohledem na jejich spolehlivost. Tímto se zajišťuje přehled na trhu a přesnost modelu.

K tomuto riziku patří možnost změny úrokových sazeb nebo měnových kurzů. Řízením těchto rizik banka dosahuje organický růst s udržitelnou nízkou hladinou rizika. Aby banka zajistila stabilitu úrokového rizika využívá k tomu finanční instrumenty jako jsou investice do cenných papírů, úrokové swapy, popřípadě různé dohody o úrokových sazbách. Pro řízení rizika spojená se změnou měnových kurzů musí banka situaci na trhu analyzovat a řídit na denní bázi. Dlouhodobý cíl banky je zajistit téměř nulové měnové pozice. K této stabilizaci je využíváno spotových a forwardových obchodů na Forexu. V roce 2020 nebyla banka oproti minulým rokům nijak zasažena a dopad pandemie v této oblasti byl na instituci zanedbatelný [67].

4.1.5 Operační riziko

COVID-19 v roce 2020 přinesl mnoho změn v Komerční bance. Z důvodu bezpečnosti a zajištění kontinuity podnikání zavedla společnost organizaci krizového řízení, která má za úkol odvrátit co nejvíce hrozeb způsobené pandemií. Bezpečnost zaměstnanců je na prvním místě, a proto banka nakoupila velké množství FFP2 respirátorů pro všechny zaměstnance. Dále pak všechny kamenné pobočky dostaly dezinfekční stanice a plexi skelnou ochranu u přepážek. Velký počet pracovníků byl přesunut na práci z domova a bylo tak nutné dokoupení IT vybavení pro zaměstnance, což dále zvedlo náklady firmy. Kde nebyla možnost práce z domova, bylo zavedeno kolem 100 provizorních pracovišť. Společnost přistoupila na pravidelné týdenní antigenní testování kritické skupiny zaměstnanců. Všechna výše zmíněná opatření byla úspěšná, to dokládá i počet pozitivních testů, který se pohyboval pouze na 1 %.

Další opatření, které firma musela udělat bylo zavedení dvoufaktorového ověřování při přihlášení do systému z domova. Banka toto vyřešila pomocí již fungujícího systému, který využívají klienti při přihlašování ke svému elektronickému bankovníctví. Tímto bylo potlačeno riziko napadení systému a možný únik citlivých dat. Na začátku pandemie bylo proklamováno, aby lidé platili více kartami a snížilo se tak riziko přenosu dotykem. Tento trend s sebou přinesl i nárůst počtu podvodných pokusů právě v této oblasti. Banka se v roce 2019 tímto rizikem zabývala ve velké míře, a tak většina pokusů byla včas zastavena. Klienti ani banka neutrpěly žádné významné materiální ztráty v souvislosti s tímto typem rizika [67].

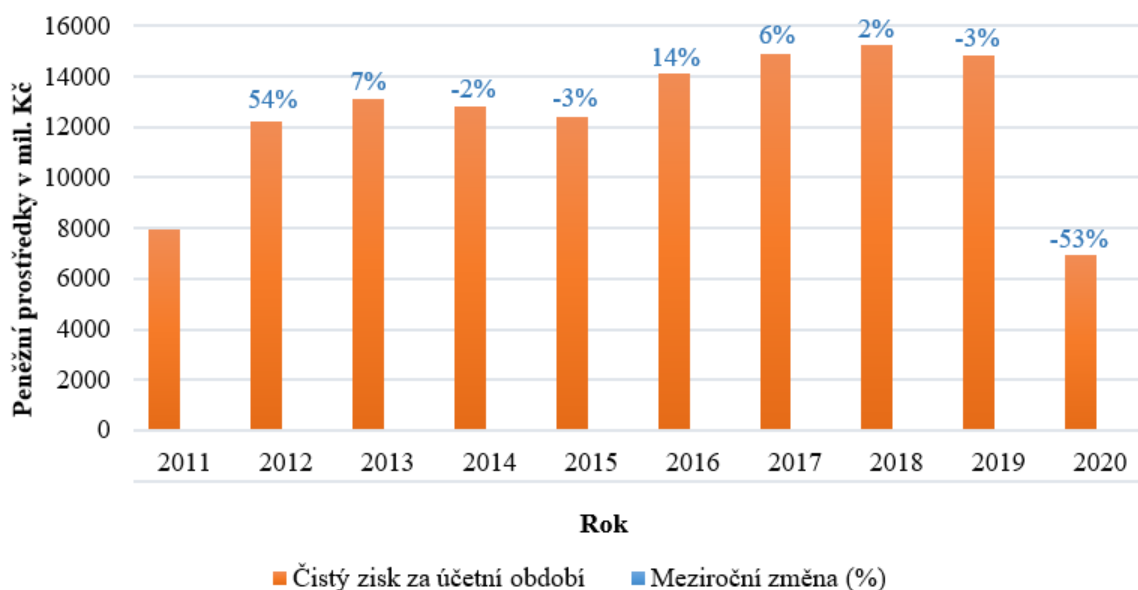
4.1.6 Riziko likvidity

Toto riziko je spojeno s možnými ztrátami v případě, že banka není schopna dostát svým finančním závazkům v okamžiku povinnosti úhrady. Důležitým aspektem u tohoto rizika je udržování dostatečného množství likvidních prostředků na účtu. KB patří mezi banky s dostatečnou likviditou. V roce 2020 nezaznamenala ani nejmenší problém v tomto riziku a z vlastních zdrojů pokryla veškeré závazky. Hotovost a jiné likvidní prostředky na konci roku 2020 se oproti minulému období navýšily o 41,98 % a to na 17 841 milionů Kč. KB dále sleduje ukazatel likvidního krytí tedy LCR, který nám ukazuje čisté stabilní financování. Tento ukazatel je podrobněji popsán v Kapitole 2. Ukazatel likvidity je v pravidelných intervalech reportován ČNB. Minimální hodnota ukazatele je 100 %. KB se dlouhodobě nachází nad touto hranicí. V roce 2020 měl ukazatel hodnotu 200 % za Skupinu KB [67].

4.1.7 Finanční situace KB

Nyní se podíváme na finanční situaci, se kterou zakončila rok 2020. Na Obrázku 7 můžeme vidět prudký pokles čistého zisku v roce 2020. Jedná se o 53% pokles oproti 2019. Na snížení zisku měl vliv pokles tržních úrokových sazeb, který souvisel se snížením měnověpolitických sazeb ČNB, které jsme zmiňovali v úvodu Kapitoly 4. Tento krok způsobil úbytek čistého úrokového výnosu. Další položkou, která ovlivnila zisk společnosti je zmenšení příjmů ze správních poplatků. Další velký finanční dopad měly v bance náklady na rizika. S tím souvisí převážně tvorba opravných položek, které jsme zmiňovali v Kapitole 4.1.3. Dále v Kapitole 4.1.5 jsme zmiňovali zvýšení nákladů v souvislosti s opatřeními, která byla banka nucena zavést. Tyto náklady byly ale kompenzovány sníženými výdaji na cestování, marketing, firemní akce a zůstaly tak ve schváleném rozpočtu [67].

Čistý zisk za účetní období 2011–2020 v KB

Obrázek 7 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 banky KB

Zdroj: Vlastního zpracování dle [66]

Snížení zisku se promítlo i do snížení ukazatele ROAA o 81 bazických bodů, což můžeme vidět v Tabulce 6. Co se týká ratingu, který můžeme vidět v Tabulce 7, získala banka velmi kladné hodnocení, podle kterého spadá do investičního stupně s nízkým kreditním rizikem, a to jak pro krátkodobé, tak dlouhodobé hodnocení. Navzdory nepřívětivým tržím podmínkám se povedlo KB bance dosáhnout uspokojivých výsledků, a to jak v podobě úrovně ziskovosti, silné likvidity i kapitálu [67].

Tabulka 6 Poměrový ukazatel banky KB

Poměrový ukazatel (%)	2020	2019
ROAA	0,66	1,47

Zdroj: Vlastního zpracování dle [67]

Tabulka 7 Hodnocení ratingových agentur banky KB

Ratingová agentura	Krátkodobé hodnocení	Dlouhodobé hodnocení
Moody's	P-1	A1
Standard & Poor's	A-1	A

Zdroj: Vlastního zpracování dle [67]

4.2 MONETA Money Bank

V následujících odstavcích této kapitoly bude představena MONETA Money Bank. Nejprve budeme seznámeni se základními informacemi, dále s riziky, kterým musí banka čelit a jak je pandemie ovlivnila. V závěru bude představena finanční situace a zhodnocení banky za rok 2020.

4.2.1 Základní údaje

IČO: 25672720

Obchodní firma: MONETA Money Bank, a.s.

Zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 5403

Sídlo: Vyskočilova 1442/1b, 140 28 Praha 4, [69]

Tabulka 8 Základní data o společnosti z výroční zprávy MMB 2020

	2020	2019	Změna (%)
Počet klientů	1 397 000	1 032 000	35,37
Počet bankomatů	555	632	-12,18
Počet obchodních míst	159	179	-11,17

Zdroj: Vlastního zpracování dle [70]

4.2.2 O společnosti MONETA Money Bank

Založení společnosti se datuje na rok 1998 pod názvem GE Capital Bank. Za založením stojí americká společnost General Electric. Po deseti letech došlo ke změně jména na GE Money Bank a úpravu identity společnosti. Rok 2016 byl pro banku zlomovým okamžikem, vstoupila na českou burzu a stala se čistě českou bankou poté, co se General Electric rozhodlo odprodat finanční divizi. Od tohoto roku také nese dnešní název společnosti. Akcie jsou obchodovatelné na Prime Marketu burzy Praha a mohou se pyšnit velkému zájmu. Ke konci roku 2019 měla společnost 15 tisíc akcionářů z celkem 46 zemí a tržní kapitalizace dosáhla 43 miliard Kč. Rokem 2020 v dubnu si MONETA Money Bank zvětšila dosah na hypotečním trhu a vstoupila na trh stavebního spoření, a to díky akvizici s Wüstenrot hypoteční bankou a stavební spořitelnou. Následně byla stavební spořitelna přejmenována na MONETA Stavební spořitelna a hypoteční banka převedena pod stávající společnost. Cílem této banky je stát se číslem jedna v oblasti financování, to nejen domácností ale i firem a malých živnostníků, což se jí zatím daří. Aby zaujala zmíněné subjekty na trhu, pyšní se inovativním přístupem. V ČR uvedla jako první na trh možnost založení účtu online z mobilního zařízení. Tento účet je možné používat hned

bez zbytečných prodlev a papírování. Celková situace staví tuto banku na 4. pozici největší banky na českém finančním trhu. V roce 2020 byla vyhodnocena jako 5. nejbezpečnější banka ve střední a východní Evropě [69].

Nyní se podíváme, jak se staví k řízení rizik. Ve své výroční zprávě za rok 2020 uvádí, že: „*Cílem Skupiny je dosáhnout v rámci svých obchodních činností konkurenceschopných výnosů při akceptovatelné úrovni rizika* [70, s. 121].“ Banka se opírá o tři pilíře, které tvoří kvalifikované a zkušené lidské zdroje, řízení rizik a samotná data pro řízení rizik. Toto uspořádání přispívá úspěšnosti a stabilitě hospodářských výsledků. Banka se také snaží o centralizované řízení rizik Skupiny, pokud to má význam a je to efektivní.

MONETA také v návaznosti na doporučení pozastavila výplatu dividend a přešla k zadržení zisku. MONETA by stejně jako KB chtěla obnovit výplatu dividend, co nejdříve, pokud to situace dovolí a budou mít regulatorní souhlasy. V následujících Kapitolách 4.2.3 až 4.2.7 se zaměříme na vybraná finanční rizika a finanční situaci za rok 2020 [70].

4.2.3 Úvěrové riziko

Banka využívá pro zmírnění tohoto rizika automatický scoringový počítačový systém, který umožňuje rychlý a přesný výpočet, zda klient bude schopen splácet, či nikoliv. Tento přístup se využívá hlavně u klasických úvěrů a jak pro fyzické osoby, tak i malé a střední podnikatele. Pro velké právnické subjekty se úvěrová schopnost posuzuje individuálně. V případě hypotečních úvěrů se využívá ve většině případů taktéž model individuálního posouzení úvěrové schopnosti klienta. Banka MONETA v důsledku pandemie COVID-19 se potýkala se zvýšením poměrového ukazatele NPL, který udává počet nevykonných pohledávek na celkový počet pohledávek. Tento ukazatel se oproti roku 2019 zvýšil z 1,8 procenta na 2,3 procenta. Tyto započtené pohledávky jsou jak z retailového, tak i z komerčního segmentu. Důvodem tohoto nárůstu byla možnost odložení splatnosti dluhu v důsledku pandemie. Tuto možnost ustanovila také v předstihu jako KB a sama poskytovala tuto možnost svým klientům ještě, než to bylo uzákoněno. Po skončení ochranné doby dané zákonem spustila MONETA program, který poskytuje klientům odklad splátek na další 3 měsíce. Hodnota odložených úvěrů činí 35,5 miliardy Kč, což je menší částka než u KB. Pokud klient zažádal o odložení splátek jednou tedy na jaře 2020, tak v 87 procentech využil tuto možnost i podruhé na konci roku [70].

4.2.4 Tržní riziko

Tržní riziko se dotklo hlavně úrokových sazeb vyhlášených ČNB. Banka úrokové riziko snižuje nastavením limitů a udržováním pozic v těchto mezích. Takto se banka snaží snížit

riziko ztráty. Dále provádí zátěžové stresové testy odlehlých hodnot, které jsou každý měsíc analyzovány skupinou odborníků v bance.

Pro řízení a snížení měnového rizika banka udržuje vyrovnaný poměr aktiv a pasiv v zahraničních měnách. Aby toho dosáhla používá finanční nástroje jako jsou swapy, spoty, forwardy. Banka pro denní měření rizika využívá model VaR s 99% hladinou spolehlivosti. MONETA také zvětšila své investiční portfolio o 38,3 % oproti roku 2019. Volné finanční prostředky, které získala nevyplácením dividend investovala do českých státních dluhopisů, a to z důvodů upevnění finanční stability [70].

4.2.5 Operační riziko

V problematice operačního rizika zavedla banka procesy a nástroje, které mají monitorovat a zamezovat vzniku těchto rizik. Příkladem je implementace sebehodnocení rizik kontrol na pracovišti nebo monitorování externích událostí. Všechna data jsou analyzována a z nich je vypracován a udržován plán kritických situací v bance a jejich postup řešení. Dále se banka snaží snížit operační rizika inovacemi, outsourcingem nebo pokud je to možné ukončením nějaké činnosti, které ho způsobují. V případě, že se nedá určité operační riziko eliminovat o jeho akceptaci rozhoduje představenstvo banky. Kybernetické riziko je řešeno na každodenní bázi a banka sleduje veškeré anomálie v systému. Tyto anomálie jsou vyhodnocovány 24 hodin 7 dní v týdnu specializovaným týmem odborníků banky. Průběžně banka provádí testování bezpečnosti a spolehlivosti systému externími partnery, aby našla zranitelná místa [70].

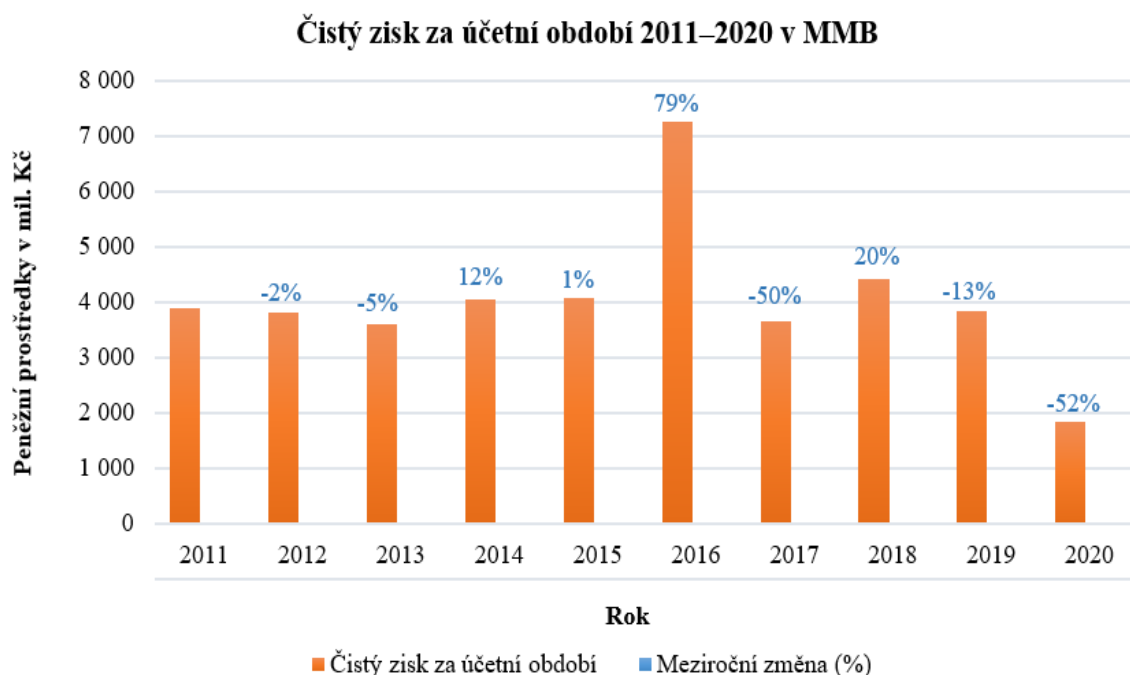
4.2.6 Riziko likvidity

V rámci udržení dostatečné likvidity si MONETA Money Bank vytvořila depozitní program, který trval až do vytvoření dostatečné finanční likvidní rezervy. Měření likvidity probíhá v bance na denní bázi. Ukazatel LCR, který také banka využívá dosáhl 190,2 % ke konci roku 2020 na konsolidovaném základě. Tento výsledek je tedy vysoko nad regulatorní požadavky. Podrobnější informace o tomto ukazateli se nachází v Kapitole 2.1.2 [70].

4.2.7 Finanční situace MONETY Money Bank

Rok 2020 banka ukončila s uspokojivými finančními výsledky a v celkovém souhrnu skončila ziskově. Nicméně pokud se podíváme na Obrázek 8, který nám ukazuje čistý zisk banky MONETA, můžeme si všimnout hlubokého propadu ziskovosti v roce 2020 a to celkem o 52 % oproti předešlému roku 2019. Tento strmý propad je z velké většiny způsoben poklesem tržních úrokových sazeb.

Dále čistý zisk ovlivnily i velké náklady na riziko včetně opravných položek, spojené s očekávanými riziky, které s sebou nese pandemie COVID-19. Zisky také utrpěly ztrátu ze správních poplatků například při směně peněžních prostředků do zahraničních měn v souvislosti s cestováním. Dále také snížení vkladů, či výběrů z bankomatů. Toto snížení částečně pokryl růst zájmu o investiční produkty v roce 2020. Banka byla nucena vydat nemalé peněžní prostředky na ochranu zaměstnanců a fungování pracovišť v souvislosti s koronavirem a zajistit tak bezproblémový chod celé finanční instituce [70].

Obrázek 8 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 banky MMB

Zdroj: Vlastního zpracování dle [71]

V Tabulce 9 můžeme vidět snížení poměrového ukazatele ROAA za rok 2020 a to o 100 bazických bodů oproti předešlému roku 2019. I do tohoto ukazatele se tedy promítlo snížení zisku. Přes nelehkou situaci však banka získala vysoké ratingové hodnocení od společností Moody's a Standard & Poor's, které můžeme vidět v Tabulce 10. Společnost Moody's zařadila MONETU do kategorie s nízkým kreditním rizikem v krátkém i dlouhém horizontu. Oproti tomu společnost Standard & Poor's ohodnotila banku kritičtěji a získala hodnocení spadající do kategorie mírné kreditní riziko v dlouhodobém hodnocení. V krátkodobém hodnocení banka spadá opět do kategorie s nízkým kreditním rizikem [70].

Tabulka 9 Poměrový ukazatel banky MMB

Poměrový ukazatel (%)	2020	2019
ROAA	0,9	1,9

Zdroj: Vlastního zpracování dle [70]

Tabulka 10 Hodnocení ratingových agentur banky MMB

Ratingová agentura	Krátkodobé hodnocení	Dlouhodobé hodnocení
Moody's	P-1	A2
Standard & Poor's	A-2	BBB

Zdroj: Vlastního zpracování dle [70]

4.3 UNIQA pojišťovna

UNIQA je první z pojišťoven, kterou si zde budeme představovat. V rámci analýzy této pojišťovny bude pozornost zaměřena na obecné informace, následně si řekneme o finanční situaci a změnách, kterým musela pojišťovna čelit v důsledku pandemie. Jako poslední budou uvedena rizika a hodnocení pojišťovny za rok 2020.

4.3.1 Základní údaje

IČO: 49240480

Obchodní firma: UNIQA pojišťovna, a.s.

Spisová značka: B 2012 vedená u Městského soudu v Praze

Sídlo: Evropská 810/136, 160 00 Praha 6, [72]

4.3.2 O společnosti UNIQA pojišťovna

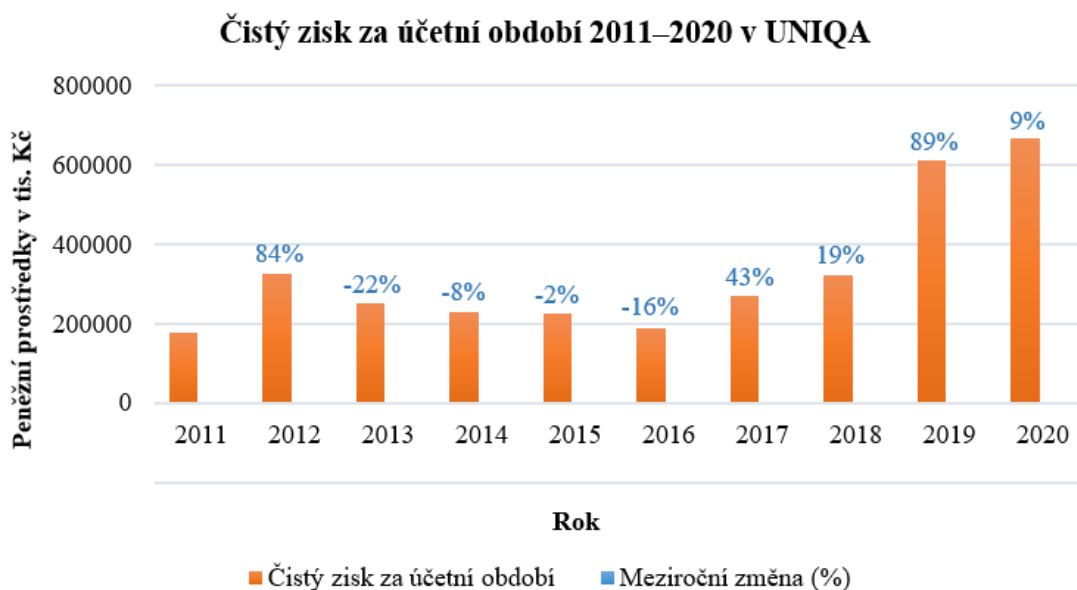
Založení pojišťovny se datuje k roku 1993 a název byl Česko-rakouská pojišťovna. O osm let později byl název přejmenován do aktuální podoby. Důvodem bylo začlenění do UNIQA Insurance Group a vytvoření, tak jednotné značky po celém světě. Koncern UNIQA má hlavní sídlo ve Vídni. Na tamějším trhu zastává pozici jedné z největších pojišťoven v zemi s podílem přes 20 procent. Značku UNIQA využívá přes deset milionů klientů na osmnácti trzích Evropského kontinentu. Aktuálním a také jediným akcionářem společnosti je UNIQA Österreich Versicherungen AG od roku 2007. UNIQA pojišťovna se prezentuje jako univerzální pojišťovna, která zvládne uspokojit jakékoli pojišťovací potřeby klienta, ať už je to fyzická či právnická osoba. Pojišťovna operuje v oblasti jak životního, tak i neživotního pojištění. Tuto možnost má díky univerzální pojišťovací licenci, kterou získala. Na konci roku 2020 UNIQA Insurance Group dovršila akvizici se společností AXA. Tato akvizice proběhla

pro pobočky na českém, slovenském a polském trhu. V následujícím roce se tedy můžeme těšit na začleňování AXA pod značku UNIQA [72].

4.3.3 Finanční situace UNIQA pojišťovny a její rozvoj v roce 2020

UNIQA pojišťovna i v roce 2020 prosperovala navzdory nepříznivým podmínkám pandemie. Pojišťovna prošla nemalými změnami a nyní je schopná veškeré klientské služby řešit na dálku zcela online. Z této změny má pojišťovna v plánu profitovat i do budoucna. Předpokládá, že většina klientů si na jednoduchý přístup řešení svých problémů skrze online prostředí zvykne a nebude tak potřeba tolik kamenných poboček a pracovníků na pobočkách, což by mohlo snížit náklady firmy.

Pojišťovna v roce 2020 dosáhla na tržní podíl 5,6 %, což jí řadí na 6. příčku pojišťoven v ČR. Minulý rok měla jen o jednu desetinu procenta méně, což je nepatrný růst. Celkový tržní podíl po akvizici s pojišťovnou AXA by byl roven 8 %. AXA pojišťovna bude v roce 2021 postupně začleňována pod značku UNIQA. Meziroční tempo celého pojistné trhu rostlo o 3,8 % a UNIQA dosáhla výsledku lepšího, tedy 4,8 procenta. Čistý zisk po zdanění vzrostl oproti roku 2019 o 56 milionů na hodnotu 668,1 milionů Kč, což dělá 9% nárůst, jak můžeme vidět na Obrázku 9. UNIQA v době pandemie těžila, již ze svého vybudovaného call centra, které využívala pro sjednávání nových smluv a servisu na dálku, což se promítlo i do navýšení předepsaného pojistného, na které se zaměříme později. Dále využívala online webové prostředí a biometrický podpis, aby se klient nemusel zabývat odesláním podepsané dokumentace. Celkově před vypuknutím koronakrizy byl přístup klientů k online prostředí spíše odtazitý, ale nastalá situace přístup pomalu změnila. Klienti nyní začínají objevovat pozitiva a výhody této formy [73].

Obrázek 9 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 pojišťovny UNIQA

Zdroj: Vlastního zpracování dle [73]

Celkový počet nahlášených škod se oproti minulému roku 2019 snížil o 11,2 %. Napomohl tomu především vyhlášený nouzový stav a omezení pohybu obyvatel. V jarních měsících březen až květen 2020 došlo dokonce ke snížení registrovaných škodných událostí oproti roku 2019 přibližně o pětinu. V ostatních měsících se jednalo o podobný průběh jako v roce minulém. Zajímavým paradoxem je zvýšení nákladů na pojistná plnění, která činila nárůst o 3,58 % oproti minulému období. Když se podíváme na vliv z hlediska pojištění vozidel, tak celkově škody z pojištění aut měly největší podíl na celkovém počtu škod a to 52,1 %. Nicméně celkově oproti minulému roku došlo také k poklesu počtu škod. Avšak prázdnější silnice lákaly řidiče k rychlejší jízdě a vzniklé nehody tak měly za následek větší zranění a vyšší škody na majetku, což se právě promítlo i do celkových nákladů na pojistná plnění. Ve druhé polovině roku 2020 se trend použití osobních automobilů otočil a lidé více využívali motorových prostředků na místo veřejné dopravy. To bylo způsobeno strachem z možné nákazy. Tento trend v druhé polovině roku nevyšil počet škodových událostí oproti předešlému roku v daném období.

Růst počtu škod byl zaznamenán u pojištění průmyslu a podnikatelů, pojištění domácností, pojištění přerušení provozu a pojištění přepravy. Životní pojištění nedostalo zásadních změn oproti roku 2019. Pokles byl ale zaznamenán v počtu událostí z úrazového pojištění, a to převážně kvůli omezení běžných fyzických aktivit. Nejvýrazněji bylo zasaženo cestovní pojištění, kde došlo k poklesu počtu pojistných událostí o 50 %. S tím souvisí i velký pokles předepsaného pojistného, jak můžeme vidět v Tabulce 11. Bylo to hlavně ovlivněno

zpřísněnými podmínkami spojenými s cestováním a také strachu vycestovat i v letních měsících. V souvislosti s cestovním pojištěním se UNIQA pojišťovna pyšní krytím onemocnění koronavirem ve všech produktech. Jedinou výjimkou bylo cestovní pojištění, u kterého si pojišťovna stanovila, že se bude řídit dle vládního semaforu, který ukazuje bezpečné či rizikové země ve světě. Pojišťovna při uzavírání cestovní smlouvy s klientem, tak rychle pozná, zda má zahrnout krytí na riziko COVID-19 do smluvních podmínek. Pojišťovna na podzim ale vyhodnotila, že tyto výluky nejsou potřeba, jelikož počty nakažených klientů v zahraničí jsou minimální. Tudíž riziko tohoto onemocnění je kryto všude při dodržování opatření v dané zemi.

V oblasti majetku se pojišťovně vedlo velmi dobře. Nárůst nových smluv se vyšplhal na 9,4 %, jak můžeme vidět v Tabulce 11. Výsledky se připisují obecnému trendu nákupů domů a bytů, ale i jarnímu lockdownu, který zvedl poptávku po rekreačních objektech. UNIQA jako první pojišťovna zavedla možnost videoprohlídky v případě řešení pojistné události a zbavila se tak nutnosti posílat na daná místa technika. Masivní digitalizace, která postihla pojišťovnu bude pravděpodobně pokračovat i v následujících letech. To pravděpodobně spěje k tomu, že zaměstnanci i klienti si přivyknou novému stylu, jak přistupovat k práci a servisu pojišťovny. V Tabulce 11 můžeme vidět rozdíl předepsaného pojistného mezi roky 2019 a 2020 pro vybrané druhy pojištění včetně jejich meziroční změny. Celkové předepsané pojistné za životní i neživotní pojištění vzrostlo o 4,83 % [73].

Tabulka 11 Předepsané pojistné UNIQA pojišťovny pro vybrané druhy pojištění

Výběr druhů pojištění	2020 (v tis. Kč)	2019 (v tis. Kč)	Změna (%)
PPR / Pojištění podnikatelů a organizací	800 224	749 110	6,82
Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	1 668 000	1 548 085	7,75
Pojištění motorových vozidel – KASKO	2 321 242	2 137 469	8,60
Pojištění majetkových škod	316 694	289 514	9,39
Cestovní pojištění	120 055	185 740	-35,36
Úrazové pojištění	761 612	783 425	-2,78
Životní pojištění	1 230 457	1 172 073	4,98

Zdroj: Vlastního zpracování dle [73]

4.3.4 Rizika v pojišťovně UNIQA

Pojišťovna se především snaží o snížení vlivu těch rizik, které by výrazně negativně ovlivnily hospodářský výsledek a vlastní kapitál společnosti. Důležitým aspektem je zde diverzifikace rizikového profilu a definování jaká rizika je možné přijmou a jakým se vyhnout. K tomu slouží koncept tří linií obrany, který se skládá z řízení rizik v rámci vlastní činnosti, dohledové funkce, interního a externího auditu. Nejvýznamnějšími riziky pojišťovna shledává upisovací a tržní. Oproti roku 2019 došlo k navýšení rizikového profilu u všech rizik [73].

Co se týká upisovacího neboli pojistného rizika UNIQA pojišťovna definuje toto riziko jako: „riziko ztráty nebo nepříznivé změny hodnoty pojistných závazků v důsledku nepřiměřených předpokladů ohledně stanovení cen a rezerv [74, s. 29].“ Zahrnuje neživotní upisovací riziko, do kterého spadá riziko pojistného a technických rezerv, katastrofické riziko a obchodní riziko. Pojišťovna prováděla analýzu rezerv a vliv stresových scénářů v rámci neživotního sektoru pro rok 2020 a jeví se jako dostačující v rámci Solvency II. Dále životní upisovací riziko, které zahrnuje riziko úmrtnosti, dlouhověkosti, invalidity nebo pracovní neschopnosti, riziko nákladů životní v životním pojištění, riziko storen a životní katastrofické riziko. Pojišťovna UNIQA si vytváří scénáře či modely krizových situací a vyhodnocuje jejich dopad na kapitál pojišťovny. Na základě výsledků jsou stanovena vhodná opatření pro řízení rizik a s tím související výše technických rezerv, pravidla pro upisování i strategie zajištění. V rámci zajištění spolupracuje pojišťovna převážně se zajišťovnou UNIQA Re. V případě další spolupráce volí společnosti s ratingem A či vyšším.

Dalším rizikem je riziko tržní, které ovlivňuje pojišťovnu tržními pohyby u otevřených pozic v úrokových, akciových a měnových nástrojích. Jedná se o nejvýznamnější součást solventnostního kapitálového požadavku. Toto riziko je pravidelně sledováno a řízeno za použití ALM neboli Asset/Liability managementu. ALM je založen na souladu splatnosti aktiv a závazků plynoucích z pojistných smluv. Úrokové riziko se týká hlavně smluv s garantovanou úrokovou mírou. Riziko volatility cen bylo výraznější na jaře 2020, kdy došlo k propadům na kapitálových trzích, ale postupem roku se vývoj opět zlepšil. V portfoliu pojišťovny se objevují zejména dluhopisy České republiky, ale v roce 2020 zvolila dynamičtější investiční strategii a zvýšila investice do akciových a dluhopisových fondů. Měnové riziko je zajištěno pomocí derivátů.

Úvěrovému riziku je pojišťovna vystavena skrze zajištění, pohledávky za pojistníky nebo derivátové transakce. Pojišťovna stanovuje opatření, která zmírňují toto riziko jako například

system pro vymáhání pohledávek nebo požadavky na zajistitele, jak je uvedeno výše. U úvěrové rizika nedošlo k výrazným změnám. Dalším rizikem, kterému je pojišťovna vystavena je riziko likvidity. Potřeba likvidity je neustále monitorována a v průběhu roku 2020 disponovala pojišťovna vysokým objemem likvidních prostředků. Jako poslední si zmíníme operační riziko, u kterého se pojišťovna zaměřuje jak na klasický přístup, tak věnuje pozornost praní špinavých peněz a financování terorismu.

Celkově je pojišťovna dle Solvency II solventní a kapitálově stabilní. Poměr použitelného kapitálu k SCR 254 % a k MCR je 566 %. Pro výpočet SCR pojišťovna používá standardní vzorec a částečný interní model. Podrobnější popis k těmto ukazatelům lze nalézt v Kapitole 2.2.1. UNIQA v roce 2020 nevyplácela žádné dividendy stejně jako banky. Rok 2020 hodnotí pojišťovna jako velmi úspěšný, byl překonán zisk z minulého roku a předepsané pojistné téměř dosáhlo cíle, který byl plánován až na rok 2022. Dle ratingového hodnocení společnosti S&P se řadí do investiční skupiny se stabilním výhledem s hodnocením A- v dlouhodobém horizontu [73].

4.4 ČSOB pojišťovna

V této kapitole bude představena poslední finanční instituce v této diplomové práci, a to ČSOB pojišťovna. V rámci analýzy této pojišťovny bude pozornost zaměřena na obecné informace, finanční situaci ovlivněnou pandemií a konec bude věnován rizikům, kterým je pojišťovna vystavena. V poslední části najdeme i celkové hodnocení pojišťovny za rok 2020.

4.4.1 Základní údaje

IČO: 45534306

Obchodní firma: ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB

Zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, oddíl B, vložka 567

Sídlo: Masarykovo náměstí 1458, 53002, Pardubice, [75]

4.4.2 O společnosti ČSOB pojišťovna

ČSOB pojišťovna byla založena o rok dříve než výše zmíněná konkurence, tedy v roce 1992. Nynější název není původní. Pojišťovna se přejmenovala v roce 2003, kdy byly všechny akcie koupeny belgickou pojišťovnou KBC Verzekeringen NV, která spadá do finanční skupiny KBC. Pojišťovna se na Českém trhu může chlubit jedním z nejlepších kapitálových zajištění. Velkou výhodou této pojišťovny je také know-how, které získala od svého hlavního akcionáře. V České republice se řadí mezi největší pojišťovny a její podíl na zdejším trhu se odhaduje

kolem 8 %. Od roku 2019 nabízí také své finančně-pojišťovací služby skrze pobočky České pošty. ČSOB pojišťovna má jasnou vizi i misi. Vizí ČSOB pojišťovny je přinést svým klientům pocit jistoty a tím jim dodat odvalu pro rozvoj. Hlavní misí pojišťovny je, co nejvíce být nablízku svým klientům, aby mohli společně utvářet novou cestu v pojištění. Jedná se o univerzální pojišťovnu, která nabízí své služby všem subjektům na trhu, tedy jak firmám, tak i fyzickým osobám. Tyto služby se týkají životního i neživotního pojištění [75].

4.4.3 Finanční situace ČSOB pojišťovny a její rozvoj v roce 2020

Rok 2020 byl pro ČSOB pojišťovnu velmi dynamický. Na začátku roku v prvních dvou měsících dosáhla největších prodejů za celou dobu existence pojišťovny. Následně přišlo lehké zpomalení s příchodem pandemie. Toto oslabení prodejů netrvalo dlouho a v letním a podzimním období došlo k znovu oživení trhu, což také dokazují výsledky. Přejít na práci z domova pojišťovna začala řešit již v únoru 2020 a v následujících měsících pro ni tedy nebyl takovým problémem. Meziroční tempo růstu pojistného trhu rostlo 3,8 %, nicméně ČSOB pojišťovna dosahovala růstu 7,3 %. Tímto si také zvedla podíl na trhu o 0,3 procenta a přiblížila se svému dlouhodobému cíli 10 procent. Nyní má pojišťovna tržní podíl ve velikosti 8,4 %, což ji řadí na 4. místo na pojistném trhu. Statistiky pojišťovny ukazují, že pandemie, krom velkého množství obtíží přinesla i nějaká pozitiva. Příkladem toho je snížení počtu škod v autopojištění, a to především v jarních měsících stejně jako u pojišťovny UNIQA. Dále došlo ke snížení v oblasti živelných škod, a to i v zimních měsících. Všechny tyto aspekty se odrazily v čistém zisku ČSOB pojišťovny. Ta dosáhla za rok 2020 zaokrouhleně 1,44 miliardy Kč čistého zisku, což je oproti předchozímu roku necelý 20% nárůst, jak můžeme vidět na Obrázku 10 [76].

Obrázek 10 Porovnání čistého zisku v období 2011–2020 pojišťovny ČSOB

Zdroj: Vlastního zpracování dle [76]

Aby pojišťovna dosáhla těchto pozitivních výsledků i v době krize, musela inovovat hlavně v oblasti IT. Rozšířila sjednávání smluv online, aby mohla oslovovat své klienty i v pandemické době plné omezení. S tím dále souvisí implementace elektronického podpisu a platnost smlouvy prvním zaplacením pojistného. Dále upravila aplikaci pro hlášení škod, kde klient mohl spravovat a nahrát fotodokumentaci ke škodě dle návodu nebo pomocí navigované samoprohlídky, čímž se omezila nutnost kontaktu. Vedlejším produktem digitalizace této oblasti je snížení spotřeby papíru, kde pojišťovna ušetřila za každou sjednanou smlouvou kolem 27 tun. Inovace se dotkly i oblasti produktů, a to hlavně životního pojištění, které bylo upraveno, aby zahrnovalo i COVID-19. ČSOB pojišťovna si velmi zakládá na spokojenosti svého pojistného kmene, a proto pravidelně upravuje své produkty k jejich maximální spokojenosti.

Když se podíváme na počet vyřízených pojistných událostí, tak opět došlo k celkovému poklesu o 2 %. Jedná se o podobný trend jako u UNIQA pojišťovny. Ke snížení došlo převážně v segmentu motorových vozidel a pojištění majetku. Detailnější informace bohužel nejsou k dispozici. Dalším prvkem, na který se zaměříme, je předepsané pojistné. V Tabulce 12 můžeme vidět rozdíl předepsaného pojistného mezi roky 2019 a 2020 pro vybrané druhy pojištění včetně jejich meziroční změny. Stejně jako u UNIQA pojišťovny došlo k poklesu předepsaného pojistného u cestovního pojištění, zde však ne v takové výši. Možným důvodem nižšího poklesu oproti konkurenci může být rozšíření působnosti cestovního pojištění

na tuzemsko. Růst ziskovosti tedy zaznamenala pojišťovna především v neživotním pojištění. V oblasti životního pojištění byl výsledek průměrný a stabilní i když došlo k mírnému poklesu. Celkové předepsané pojistné dosáhlo růstu o 2,65 %. Pojišťovna se dále drží striktní nákladové politiky, která pomáhá snižovat náklady [76].

Tabulka 12 Předepsané pojistné ČSOB pojišťovny pro vybrané druhy pojištění

Výběr druhů pojištění	2020 (v tis. Kč)	2019 (v tis. Kč)	Změna (%)
PPR / Pojištění podnikatelů a organizací	2 234 212	2 031 645	9,97
Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	2 587 716	2 388 539	8,34
Pojištění motorových vozidel – KASKO	2 005 545	1 738 234	15,38
Pojištění majetkových škod	1 132 680	1 022 414	10,78
Cestovní pojištění	303 781	323 608	-6,13
Úrazové pojištění	62 250	59 179	5,19
Životní pojištění	5 441 914	5 849 861	-6,97

Zdroj: Vlastního zpracování dle [77]

4.4.4 Rizika v ČSOB pojišťovně

Pojišťovna uvádí že: „*Hlavním cílem řízení rizik ve Společnosti je udržování finanční stability a tvorba hodnoty pro klienty, akcionáře a další stakeholdery* [76, s. 92].“ Rizika jsou pravidelně monitorována, vyhodnocována a ošetřována tak, aby měla přijatelnou úroveň. Jako nejvýznamnější riziko pojišťovna shledává riziko pojistné/upisovací stejně jako UNIQA. Pojišťovna se snaží vytvořit dostačnou rezervu na pokrytí závazků, zároveň aplikuje pečlivý výběr přijetí do pojištění na základě pravidel, stanovuje maximální výši pojistného plnění u vybraných rizik a také využívá zajištění.

Další v pořadí je riziko tržní, pro které má ČSOB pojišťovna svůj specifický investiční model určený k řízení tohoto rizika. Tento model společnosti udává, zda aktuální expozice nepřekračují nastavené limity dané investiční strategie. Investiční strategie je často měněna dle aktuální situace v ekonomice. Investiční portfolio a limity jsou sestaveny s ohledem na schopnost, aby aktiva kryla závazky vůči pojistníkům. Pojišťovna v rámci stability i v roce 2020 investovala konzervativně, a to především do produktů jako jsou státní české dluhopisy,

bankovní vklady a v malé míře do akciových titulů. Volatilita na finančních trzích v průběhu roku 2020 způsobila negativní dopady v oblasti finančních aktiv. Co se týká úrokového rizika v ČSOB pojišťovně i zde postupuje s velkou opatrností. Pojišťovna stanovila limity pro toto riziko a také analyzuje model Value at Risk na hladině spolehlivosti 99,9 %. Pokles tržních úrokových sazeb, který souvisel s poklesem měnověpolitické 2T reposazby způsobil propad výnosů z bankovních vkladů a to o 44 milionů Kč. Jako poslední do tržního rizika spadá měnové riziko, které je pro pojišťovnu velmi malé až zanedbatelné, protože aktiva držena v cizích měnách má pojišťovna zajištěná.

Úvěrové riziko je řízeno skupinovými procesy a interními limity. Například riziko plynoucí ze zajištění je diverzifikováno podmínkami pro zajišťovací společnost, která musí mít dostatečný úvěrový ratinga zároveň zajistné smlouvy ukládá u více zajistných partnerů. Opět jako u UNIQY zde figuruje skupinový zajistitel KBC Group Re. Co se týká rizika likvidity má pojišťovna většinu svých finančních aktiv uloženu do likvidních instrumentů. Zároveň je toto riziko monitorováno a jsou prováděny zátěžové testy, které dokazují opakovaně velmi dobrou likviditu. Jako poslední si zmíníme operační riziko, které se pojišťovna snaží eliminovat implementací účinných kontrolních mechanismů. Největší operační riziko shledává externí kybernetický útok nebo únik klientských dat.

Celkově se tato pojišťovna řadí ke kapitálově nejlépe vybaveným pojišťovnám na českém pojišťovacím trhu. Poměr použitelného kapitálu k SCR činí 210 % a k MCR 467 %. Výpočet kapitálového požadavku probíhá pouze dle standardního vzorce. Dle doporučení ČNB pojišťovna v tomto roce nevyplatila dividendy svým akcionářům, aby zůstala dostatečně kapitálově zásobenou společností. Dle dostupných informací byl pro ČSOB pojišťovnu tento rok úspěšný [76].

ZÁVĚR

V této diplomové práci jsme byli seznámeni s pojmem riziko a jaký dopad má na finanční instituce, které zde byly taktéž představeny. Což je důležité pro pochopení této práce. Dále jsme si objasnili vznik a vývoj pandemie ve světě i u nás. Lidé museli nosit roušky, dodržovat přísná hygienická pravidla a omezit kontakt s ostatními lidmi. Součástí bylo i omezení společenského života, jelikož spousta služeb, obchodů a kulturních zařízení musela být omezena nebo přímo uzavřena. Tato nelehká situace ovlivnila mnoho ekonomických subjektů, finanční instituce nevyjímaje. S tím souvisejí různá omezení či podpůrné programy jako například COVID III nebo COVID PLUS, vyhlášená v roce 2020, a která přetrvávají do roku 2021. Tyto programy byly vytvořeny pro snížení dopadu pandemie, a to převážně pro snížení kreditního rizika a udržení ekonomické stability.

U analyzovaných bank a pojišťoven jsme si mohli povšimnout podobných rysů. U Komerční banky a MONETY Money Bank se jednalo o snížení úrokových výnosů a zvýšení opravných položek, což mělo zřejmě největší vliv na hospodaření banky. Největší změnu tedy pocítilo úvěrové riziko a tržní. Celkově u těchto dvou zmíněných bank došlo k poklesu čistého zisku o více než 50 %. U pojišťoven UNIQA a ČSOB byl zaznamenán rostoucí trend u předepsaného pojistného, pokles počtu pojistných událostí ale zároveň došlo k nárůstu nákladů na pojistné události. U pojišťoven nebyl dopad rizik tak veliký, ale nejvíce zasaženo bylo riziko tržní. Tyto dvě pojišťovny na rozdíl od bank pokračovaly v rostoucím trendu ziskovosti a došlo k meziročnímu nárůstu čistého zisku o více než 9 %.

Všechny finanční instituce, které byly zahrnuty v této diplomové práci, ale ukončily rok 2020 s velmi uspokojivými výsledky a jejich vedení si zmíněný rok velmi chválilo. Nicméně i přesto jsme si mohli povšimnout, že pojišťovny oproti bankám dosáhly lepších výsledků a utrpěly menší finanční výkyv s ohledem na čistý zisk. V budoucnu bychom tedy mohli vidět pokračující trend snižování zisků u bank, pojišťoven a jiných finančních institucí. Důvodem této predikce je budoucí neschopnost dlužníků dostát svým závazkům. Podnikatelské a fyzické subjekty jsou v této pandemické době omezovány vládními nařízeními, která v dlouhodobějším horizontu mohou být spíše na škodu.

Subjekty, které si vzaly takzvané bezúročné půjčky, či si odložily splacení svých půjček, budou stejně muset v budoucnu čelit svým závazkům. Jde tedy o to, zda se budoucí ekonomické zpomalení či krize neposune do následujících let. Ve výročních zprávách jak bank, tak i pojišťoven je zmíněno, že nejvýraznější dopad na tyto instituce se promítne až v průběhu

několika let, což je známo i z historických dat. Jde tedy předpokládat, že v blízké budoucnosti několika let by mohlo přijít ekonomické ochlazení. Všechny instituce mají krizové plány a jsou velmi dobře kapitálově vybaveny, tudíž se nemusíme obávat apokalyptického scénáře. Navíc v následujících letech by se mohl obnovit růst v segmentech, které byly touto situací potlačeny.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4644-9.
- [2] FOTR, Jiří a Jiří HNILICA. *Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Expert (Grada). ISBN 9788024751047.
- [3] ŘEZÁČ, František. *Řízení rizik v pojišťovnictví*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5637-4.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [5] DOSTÁL, Petr a Zdeněk SOJKA. *Financial risk management*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. ISBN 80-7318-343-9.
- [6] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovnictví*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9.
- [7] HULL, John. *Risk management and financial institutions*. Fourth edition. Hoboken, New Jersey: Wiley, 2015. Wiley finance series. ISBN 978-1-118-95594-9.
- [8] OLSON, David L. a Desheng Dash WU. *Enterprise risk management: Financial engineering and risk management, vol. 1*. Singapore: World Scientific, 2008. ISBN 978-981-279-148-1.
- [9] MAZÁNKOVÁ, Věra a Michal NĚMEC. *OPERAČNÍ RIZIKO A JEHO DOPADY DO FINANČNÍ STABILITY* [online]. In: ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. s. 11 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2007/FS_2007_clanek_4.pdf
- [10] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003. Expert (Grada). ISBN 8024701987.

- [11] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Měnověpolitické nástroje. *ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA* [online]. 2021 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/mp-nastroje/>
- [12] FORIŠKOVÁ, Dana. *Bankovnictví: (textové opory pro kombinované studium UOP)*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-229-7.
- [13] MYNÁŘ, Martin. *Bankovnictví*. 1. vydání. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2015. ISBN 978-80-248-3726-0.
- [14] DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita*. 3., rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 9788086929682.
- [15] MEJSTRÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovnictví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.
- [16] ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o pojišťovnictví*. In: . Praha, 2009, 277/2009 Sb. Dostupné také z: <https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-pojistovnictvi/uplne/>
- [17] WORLD HEALTH ORGANIZATION. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
- [18] INTERMOUNTAIN HEALTHCARE. What's the difference between a pandemic, an epidemic, endemic, and an outbreak?. *Intermountainhealthcare.org* [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://intermountainhealthcare.org/blogs/topics/live-well/2020/04/whats-the-difference-between-a-pandemic-an-epidemic-endemic-and-an-outbreak/>
- [19] HONZÁK, Radkin, Karel DRBAL, Václav CÍLEK et al. *Doba koronavirová*. Vydání první. Praha: Zed', 2020. ISBN 978-80-907674-4-7.

- [20] BENDER, Lisa. Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools. In: UNICEF. *WHO* [online]. 2020, s. 13 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-covid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf?sfvrsn=baf81d52_4
- [21] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. O COVID-19. *Onemocnění-aktualne.mzcr.cz* [online]. 2020 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19--vysvetleni-pojmu>
- [22] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Denní přehled počtu provedených testů. *Onemocnění-aktualne.mzcr.cz: Denní přehled počtu provedených testů* [online]. 2020 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>
- [23] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS): Overview. *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/severe-acute-respiratory-syndrome#tab=tab_1
- [24] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS): Symptoms. *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/severe-acute-respiratory-syndrome#tab=tab_2
- [25] LEE, Jong-Wha a Warwick J. MCKIBBIN. ESTIMATING THE GLOBAL ECONOMIC COSTS OF SARS: Conclusion. In: *National Center for Biotechnology Information* [online]. 2004 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK92473/>
- [26] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV): Key facts. *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: [https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-\(mers-cov\)](https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-(mers-cov))
- [27] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Middle East respiratory syndrome: MERS situation update, November 2020. *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: <http://www.emro.who.int/health-topics/mers-cov/mers-outbreaks.html>

- [28] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV). *World Health Organization* [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers#tab=tab_3
- [29] MULLIN, Larry. The WHO is hunting for the coronavirus's origins. In: *National Geographic* [online]. © 1996-2015 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/science/2020/11/world-health-organization-china-search-covid-origins-what-to-expect/>
- [30] WORLD HEALTH ORGANIZATION. Novel Coronavirus(2019-nCoV): Situation Report - 11. In: WORLD HEALTH ORGANIZATION. *WHO* [online]. 2020, s. 8 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200131-sitrep-11-ncov.pdf?sfvrsn=de7c0f7_4
- [31] PEOPLE'S DAILY ONLINE. Wuhan to follow Beijing's SARS treatment model in new coronavirus control. *En.people.cn* [online]. © People's Daily Online [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <http://en.people.cn/n3/2020/0124/c90000-9651671.html>
- [32] CHAPPELL, Bill. Coronavirus Has Now Spread To All Regions Of Mainland China. In: *Npr* [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/01/30/801142924/coronavirus-has-now-spread-to-all-regions-of-mainland-china>
- [33] SAFI, Michael. China issues appeal for masks, suits and goggles. In: *Guardian News* [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2020/feb/03/coronavirus-live-updates-china-wuhan-outbreak-evacuations-flights-latest-news-death-toll-climbs-passing-sars?page=with:block-5e37d7618f086a28115a474a#block-5e37d7618f086a28115a474a>
- [34] LIU. Feature: Japan offers warm support to China in battle against virus outbreak. In: *Xinhuanet* [online]. © 2000-2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: http://www.xinhuanet.com/english/2020-02/13/c_138779612.htm

- [35] ČERVINKA, Aleš. Čína vychází z koronavirové krize zatím vítězně. In: *Businessinfo.cz* [online]. © 1997-2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/cina-koronavirus/>
- [36] WALSH, Nick Paton. The Wuhan files: Leaked documents reveal China's mishandling of the early stages of Covid-19. In: *CNN* [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/11/30/asia/wuhan-china-covid-intl/index.html>
- [37] EUROPEAN COMMISSION. Lombardy: Socio-economic profile. *Eurostat* [online]. 2019 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regional-innovation-monitor/base-profile/lombardy>
- [38] PAUL, Anna. What towns in Italy are on lockdown because of coronavirus?. In: *Metro.co.uk* [online]. [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://metro.co.uk/2020/02/25/towns-italy-lockdown-coronavirus-12298246/>
- [39] BBC NEWS SERVICES. Coronavirus: Italy extends emergency measures nationwide. *BBC news* [online]. 2020 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-51810673>
- [40] WORLDOMETERS.INFO. Italy Demographics: Population of Italy (2020). *Worldometers* [online]. © Copyright Worldometers.info [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/demographics/italy-demographics/>
- [41] BALMER, Crispian a Gavin JONES. Italy toughens coronavirus lockdown after death toll soars. In: *Reuters.com* [online]. 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/health-coronavirus-italy/update-5-italy-toughens-coronavirus-lockdown-after-death-toll-soars-idUKL8N2B43FC>
- [42] ALBERTI, Mia, Nicola RUOTOLO, Valentina DI DONATO a Tara JOHN. Italy surpasses China in number of coronavirus deaths. In: *CNN* [online]. 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/03/19/europe/italy-death-toll-intl/index.html>
- [43] CLINCH, Matt. Italians are singing songs from their windows to boost morale during coronavirus lockdown. In: *CNBC.com* [online]. 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z:

<https://www.cnn.com/2020/03/14/coronavirus-lockdown-italians-are-singing-songs-from-balconies.html>

- [44] BBC NEWS SERVICES. Coronavirus: Italy death toll tops 30,000, highest in EU. *BBC* [online]. 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-52594570>
- [45] SCHENGENVISAINFO.COM. Italy to Permit Unrestricted Travel Starting June 3. *SchengenVisaInfo: Copyright © 2013 - 2020 SchengenVisaInfo.com* [online]. 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.schengenvisa.info.com/news/italy-to-permit-unrestricted-travel-starting-june-3/>
- [46] ANSA.IT. Il governo apre sugli spostamenti tra comuni a Natale: Si valutano deroghe per il 25-26 dicembre e 1 gennaio. *Ansa* [online]. Roma, 2020 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: https://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2020/12/10/il-governo-apre-sugli-spostamenti-tra-comuni-a-natale_504d6869-7d7b-4c9f-b5cb-2c04b37019f7.html
- [47] Coronavirus Pandemic (COVID-19) – the data: Statistics and Research. *Our World in Data* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/coronavirus-data>
- [48] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. V České republice jsou první tři potvrzené případy nákazy koronavirem. *Ministerstvo zdravotnictví ČR* [online]. 2021 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/v-ceske-republice-jsou-prvni-tri-potvrzene-pripady-nakazy-koronavirem/>
- [49] ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA, A.S. Na záruční program COVID II dosáhnou i ti nejmenší. *Cmzrb.cz* [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.cmzrb.cz/na-zarucni-program-covid-ii-dosahnou-i-ti-nejmensi/>
- [50] ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA, A.S. Průběžný stav vyřizování žádostí programů COVID. *Cmzrb.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.cmzrb.cz/prubezny-stav-vyrizovani-zadosti-programu-covid/>
- [51] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Program COVID III. *Mpo.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a->

podpora-podnikani/narodni-programy-na-podporu-msp/covid-iii/program-covid-iii--255579/

- [52] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Záruka COVID PLUS pro velké exportéry (program Exportní garanční a pojišťovací společnosti). *Covid.gov.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/kompenzace/zaruka-covid-plus-pro-velke-exportery-program-exportni-garancni-pojistovaci>
- [53] ČNB. ZPRÁVA O FINANČNÍ STABILITĚ 2019/2020 [online]. In: ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Praha, 2020, s. 116 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2019-2020/fs_2019-2020.pdf
- [54] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Mimořádná a ochranná opatření. *Koronavirus.mzcr.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/category/mimoradna-opatreni/page/1/>
- [55] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. COVID-19 v ČR: Otevřené datové sady a sady ke stažení. *Onemocnění aktuálně* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/api/v2/covid-19>
- [56] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Chytrá karanténa. *Koronavirus.mzcr.cz* [online]. © 2021 MZCR [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/chytra-karantena/>
- [57] COVID19CZ. Chytrá karanténa: Jak funguje Chytrá karanténa. *Covid19cz* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://covid19cz.cz/covid19-cz/manifest/chytra-karantena>
- [58] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Chytrá karanténa. In: *Ministerstvo zdravotnictví ČR* [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/11/Chytra-karantena-infografika-20201008.jpg>
- [59] SROVNÁNÍ TYPŮ TESTŮ NA COVID-19: Na jaké otázky Vám testy odpoví, na jaké ne a jak číst jejich výsledky. In: *AGELLAB* [online]. 2020, s. 2 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://covid.agel.cz/index/obsah/faq/ke-stazeni/letak-srovnani-testu-covid-19-ii.pdf>

- [60] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Obecné informace o antigenních testech a popis provedení testu. *COVID PORTÁL* [online]. 2021 [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/antigenni-testovani/obecne-informace-o-antigennich-testech-popis-provedeni-testu>
- [61] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR A ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR. PCR test. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1072>
- [62] ČNB. *RIZIKA PRO FINANČNÍ STABILITU A JEJICH INDIKÁTORY 2020* [online]. In: ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Praha, 2020, s. 67 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/rizika_pro_fs/rizika_pro_financni_stabilitu_a_jejich_indikatory_pro_sinec_2020_cz.pdf
- [63] KANCELÁŘ FINANČNÍHO ARBITRA. Informace pro dlužníky, kteří mají v souvislosti s pandemií COVID-19 problémy se splácením úvěrů. *Finarbitr.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://finarbitr.cz/cs/informace-pro-verejnost/aktuality/informace-pro-dluzniky-kteri-maji-v-souvislosti-s-pandemii-covid-19-problemy-se-splacenim-uveru-392.html>
- [64] ŽUROVEC, Michal. MF nové úvěrové moratorium zatím nechystá, banky kladně vyřídí přes 80 procent žádostí o odklad splátek. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/mf-nove-uverove-moratorium-zatim-nechyst-40560>
- [65] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Parametry dodávací repo operace. *ČNB* [online]. 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/parametry-dodavaci-repo-operace/>
- [66] KOMERČNÍ BANKA. *KB* [online]. 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/>

- [67] KOMERČNÍ BANKA, A.S. *Konsolidovaná výroční zpráva 2020* [online]. In: . Praha, 2021, s. 330 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/35a859bd-ad2a-4cfa-9b04-5b4552933c0f/Vyrocní-zprava-KB-2020.pdf.aspx>
- [68] KOMERČNÍ BANKA. Historie KB. *Kb.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/o-bance/vse-o-kb/kb-historie>
- [69] MONETA MONEY BANK, A. S. *MONETA Money Bank* [online]. 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/>
- [70] MONETA MONEY BANK, A.S. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020* [online]. In: . Praha, 2021, s. 394 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://investors.moneta.cz/documents/12270853/12624935/mmb-vyrocní-zprava-2020-cz.pdf>
- [71] MONETA MONEY BANK, A. S. *Hospodářské výsledky* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://investors.moneta.cz/>
- [72] UNIQA POJIŠŤOVNA, A.S. *UNIQA* [online]. 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.uniqa.cz/>
- [73] UNIQA POJIŠŤOVNA, A.S. *Spolu jsme silnější UNIQA: Výroční zpráva 2020* [online]. In: . 2021, s. 230 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.uniqa.cz/download.ashx?uid=F36A0414-C1F2-4884-A1F9-77D4EF54F6C1>
- [74] UNIQA POJIŠŤOVNA, A.S. *Zpráva o solventnosti a finanční situaci 2020* [online]. In: . s. 81 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.uniqa.cz/download.ashx?uid=201C1197-EF4E-4A7A-B1C1-5D14A0EDACFB>
- [75] ČSOB POJIŠŤOVNA, A.S. *ČSOB Pojišťovna* [online]. 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.csobpoj.cz/>
- [76] ČSOB POJIŠŤOVNY, A. S. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020: Jsme v tom společně* [online]. In: . 2021, s. 128 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z:

https://www.csobpoj.cz/documents/10332/32806/CSOB_POJ_VZ_2020_CZ.pdf/b0e9d029-36e6-1dab-44f7-38a50fb3dc19?t=1617217543277

- [77] ČSOB POJIŠŤOVNA, A. S. *ZPRÁVA O SOLVENTNOSTI A FINANČNÍ SITUACI* [online]. In: . 2020, s. 56 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://www.csobpoj.cz/documents/10332/74116/CSOB_POJ_SOLVENTNOST_2020_CZ.pdf/864709d2-0612-e306-ee39-21ec01f77180?t=1617805198308